

بیشک لہ پیامہ کافی نوور

منتدی اقرأ الثقافی

www.iqra.ahlamontada.com

مروقت و نیمان

بہ دیور رومان

سہ عمیدی نوورسی

دایتاوہ

فاروق رہ سوول یہ حیا

کردوویہ بہ کوردی

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النُّقَافِي)

براي دانلود كتابهاى مختلف مراجعه: (مَنْتَدَى اقْرأ النُقَافى)

بۆدابهزاندنى جوړهها كتيب: سهردانى: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النُّقَافِي)

www.lqra.ahlamontada.com

www.lqra.ahlamontada.com

للكتيب (كوردى ، عربى ، فارسى)

به شیک له په یامه کانی نوور

وتهی بیست و سیههههه

مروغ و سیمان

به دیوزره مان

سه عیدی نوورسی

دایناوه

فارووق په سوول یه حیا

کردویه به کوردی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴿٤﴾ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ

سَفَلِينَ ﴿٥﴾ إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ﴿٦﴾﴾

(التين: ٤-٦)

(نهم و تهيه بریتى به له دوو باس)

باسی پیکم

(له نیوان ههزاران لایه‌نی جوانی "ئیمان"دا، تهنه پینج دانه‌یان له ناوه‌ندی پینج خالدا، پروون ده‌که‌بنه‌وه)

● خالی یه‌که‌م:

مرۆف به‌هۆی پرووناکیی "ئیمان"ه‌وه به‌ره‌و بلندترین پله به‌رز ده‌بیته‌وه. به‌مه‌ش نرخ و بایه‌خیکی ته‌وتۆی ده‌ست ده‌که‌وێت که وای لێ ده‌کات شایانی به‌هه‌شت بیته. به‌لام ته‌که‌ر پێی "کوفر" بگه‌رته‌به‌ر، ته‌وا به‌هۆی ته‌و تاریکی‌یه‌ی که له‌و رینگایه‌دا هه‌یه، به‌ره‌و نزمترین پله داده‌به‌زیته خواره‌وه و ده‌که‌وێته باریکی ته‌وتۆ که وای لێ ده‌کات شیاوی دۆزه‌خ بیته.

هۆی ته‌مه‌ ده‌که‌رته‌وه بۆ ته‌وه‌ی که "ئیمان" به‌ په‌یوه‌ستیکی قایم و پته‌و، مرۆف به‌ خوای خۆیه‌وه ده‌به‌ستیت و، په‌یوه‌ندی له‌ گه‌ل خوای گه‌وره‌دا بۆ په‌یدا ده‌کات. چونکه ئیمان، له‌ راستیدا، په‌یوه‌ندی کردنه له‌ گه‌ل خوای گه‌وره‌دا. له‌به‌ر ته‌وه‌ی مرۆف به‌هۆی ئیمان‌ه‌وه و له‌و پرووه‌وه که: "سنعه‌تی خوای کردگاره و، نیشانه‌ی نه‌خش و نیگاری ناوه‌ جوانه‌کانی په‌روه‌ر دگاری تیدا ده‌رده‌که‌وێت"، ته‌وا نرخ و رێزیکی تابلیت گه‌وره‌ی ده‌ست ده‌که‌وێت.

بەلام "كوفر" ئەو پەيوەندى و نىسبەت پەيدا كەردنە دەپچرئىت و،
تارىكىيە كەشى ئەو سنەتەى خواوەندى كەردگار دادەپۆشئىت و نايهئلىت.
بەم كارەش لە نرخی مرؤف دادەگرئىت و تەنها لە لايەنە ماددىيە كەيدا
دەيهئلىتەوه. خۆ ماددە، لەبەر ئەوەى شتىكى فانى و لەناوچوووه و زيانئىشى
كاتىيە، ئەوا بايەخى بۆ دانانرئىت و وهك "نەبو" وايە.

وا ئەم نەهئنىيە بە نموونەيەك روون دە كەينەوه:

نرخی ماددە لەچاو نرخی سنەتەى مرؤف و مەوداى چاكئى ئەو سنەتەدا
جيايە. ئەو تا هەندئى جار دوو نرخە كە يە كسانن و، جارى و ائش دەيئىت كە
ماددە لە خودى سنەتە كە بە نرخت دەيئىت و، هەندئى جارئش ماددەيە كى
ئاسن نرخیكى هونەرى و جوانكارئى تابلئىت بەرزى دەيئىت و، هەندئى
جارى تئىش سنەتەيكى زۆر نايابى دە گەمەن نرخی مليۆنان لئىرەى دەست
دە كەوئىت، بەلە ماددەيە كى زۆر سادە و ساكارئش يئىت. خۆ ئەگەر ئەم
سنەتە نايابە بئىتە بازارى پئشەسازە و رئا و لئزانە كان و، وهستا لئها توهوه
كارامە و ناودارە كەشى بناسن، ئەوا نرخی دە گاتە يەك مليۆن لئىرە. هەر
هەمان سنەتەى ناياب گەر - بۆ نموونە - بئىتە بازارى ئاسنگەران، لەوانەيە
هئچ كە سئىك نەيكرئىت. بەلكو لەوانەيە هەر هئچ كە سئىك لئى نەچئتە
پئشەوه.

مرؤفئش بە هەمان جۆرە! سنەتەى نايابى خواوەندى كەردگارە و،
بەرزتئىن و ناسكتئىن موعجئزەى توانستى پەروەردگارە. چونكە خواوەندى
كەردگار كە دووئەتى بە پئشانگائى دەرختئى هەموو درەوشانەوه كانى ناوه
جوانە كانى خۆى و، خولگەى هەموو نەخش و نئىگارە بئى وئنە كانى و،
نمونهيە كى پوخت و بچوو كى گشت بوونەوه ران.

جا ته گهر نووری ئیمان له م مرۆفهدا جیگیر بییت، ئەوا ئەو نووره
سەر جهم نهخش و نیگاره پر له داناییه کانی خواوه نند له مرۆفدا،
دەردەخات و دەشیانخاته بەر دەستی خەلکی تا کو بیانخویننه وه. ئیتر مرۆفی
ئیماندار بیران لێ دە کاته وه و، دەیانخویننه وه و، له خۆیدا به ته وای
ههستیان پێ ده کات و، کهسانی تریش دهخاته خویندنه وه یان. واته: وهك ئەوه
وايه بلیت: "من سنعهت و بهدیھینراوی کردگاری مهزئم. پروانن چون
چاکه و میهره بانی ئهوم ئیدا دەرده کهویت".

بهم و اتایانه و هاوچه شنیان سنهتی پهروهردگار له مرۆفدا دەرده کهویت و
بهرجهسته دهییت.

کهواته ئەم ئیمانە کە بریتی یە لە پەيوەندی بەستن لە گەل خواوه نندی
کردگادا، هه موو شوینه واره کانی سنهتی ئەو کردگاره له مرۆفدا
دەردەخات. ئیتر هه تا ئەو سنهتهی پهروهردگار دیارتر و ئەو ئاوینهی
کردگاریش بریقه دارتر بییت، نرخێ مرۆف زیاتر دەرده کهویت. ئەم مرۆفی
که له رواته تدا گرنگی یه کی ئەوتۆی نی یه، که چی بهم ئیمانە وای لێ دیت
پلهی هه ره بهرزێ نیوان بهدیھینراوان به دهست بهییت، چونکه بهمه شایانی
گوفتاری خواوه نند و، شهرفمه ندی میوانی پهروهردگار دهییت له
بههه شتدا.

به لام ته گهر کوفر - که له راستیدا پەيوەندی پچراندنه له گەل
خواوه نندا - دهستی بگاته دلێ مرۆف، ئەوا ئەو کاته هه رچی و اتا و
ناوه رۆکی نهخش و نیگاره پر له داناییه کانی ناوه جوانه کانی خواوه نند هه ن،
هه موویان ده کهونه تاریکی یه وه و نامینن. ئنجا خویندنه وه یان مهیسه ر ناییت.
چونکه ئەو کاته به بۆنه ی له بیر چوونه وه ی کردگار له لایه ن ئەو مرۆفه وه،
هیچ کام له و لایه نانه ی مرۆف که ده پرواننه کردگاری مهزن، نازانرین، به لکو

پشت هه‌لده‌که‌ن و، زۆریه‌ی نیشانه‌کانی سنعه‌تی به‌نرخ‌ی پەر له‌ و‌اتا و نه‌خ‌ش و نی‌گاره‌ مه‌عه‌نوی‌یه‌ به‌رزه‌ کانی‌ش، نامین‌ن و له‌ناو‌ده‌چن. ئە‌وانه‌شیان که‌ ده‌میننه‌وه‌ و به‌چاو ده‌بیرن‌ن، ئە‌وا ده‌درینه‌ پال هۆ‌کاره‌ ب‌ن بایه‌خه‌کانی وه‌ک "سروش‌ت" و "رێکه‌وت" ..

ئێتر به‌م جۆره‌ ه‌یچ کام له‌و نیشانه‌ به‌نرخانه‌ نامین‌ن. چونکه‌ ئە‌و کاته هه‌ریه‌ که‌ له‌و گه‌وه‌ره‌ دره‌وشاوانه‌ ده‌بن به‌ شووشه‌یه‌کی پ‌ه‌ش و تارێک و، نرخ و بایه‌خی ته‌نها له‌ ماده‌ ئازهل ئاسا که‌یدا ده‌مینته‌وه‌. خۆ وه‌ک و‌تمان نرخ و به‌ها و به‌روبوومی ماده‌ش له‌وه‌دایه‌ خاوه‌نه‌که‌ی، که‌ له‌ هه‌موو به‌دییه‌نراوان ده‌ستکورت و به‌دبه‌خت‌تره‌، ژیانیک‌ی هه‌نده‌کی که‌م و کورت بیا‌ته‌ سه‌ر، ئنجا له‌ کۆتاییدا نامینیت و ده‌روات.

به‌م جۆره‌، "کوفر" چیه‌تی مرؤف ده‌رووخینیت و، له‌ گه‌وه‌ریکی به‌نرخه‌وه‌ ده‌یگۆرت به‌ خه‌لووزیک‌ی ب‌ن نرخ!

● خالی دووهم:

هه‌روه‌ک "ئیمان" پرووناکی‌یه‌کی وایه‌ مرؤف پرووناک ده‌کاته‌وه‌ و، هه‌موو نووسراوه‌کانی خ‌وای گه‌وره‌ی تیدا به‌رجه‌سته‌ ده‌کات و، ده‌پانخاته‌ به‌رچاوی بینه‌ران و خ‌وینهران.. به‌ هه‌مان جۆر، گشت بوونه‌وه‌رانی‌ش پرووناک ده‌کاته‌وه‌ و، چه‌رخه‌کانی پ‌شین و ئاینده‌ش له‌ تاریکی رزگار ده‌کات.

بۆ پروونکردنه‌وه‌ی ئە‌م نه‌ینی‌یه‌، ئموونه‌یه‌ک ده‌هینینه‌وه‌ و، له‌مه‌شدا پشت به‌ یه‌کیک له‌ نه‌ینی‌یه‌کانی ئە‌م ئایه‌ته‌ پ‌رۆزه‌ ده‌به‌ستین که‌ ده‌فه‌رموی:

﴿اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ (البقرة: ۲۵۷).

له‌ پرووداویکی ئە‌ندیشه‌بیدا دوو چیا‌ی سه‌ختی به‌رزم دی که‌ به‌رامبه‌ری یه‌ کتر بوون و، پ‌ردیک‌یش سه‌ر لوتکه‌ی هه‌ردوو کیانی به‌یه‌که‌وه‌ به‌ستبوو. ژێر

پرده کەش شیونکی قوول بوو. منیش لەسەر ئەو پرده راوه ستابووم و، دنیاش لە هەموو لایە کەوه هیندە تاریکی داپۆشیبوو کە بە تەواوی شت نەدەبیرا!
 ئاوڕم بە لای راستی خۆمدا دایهوه، گۆرستانیکی گهورەم لە تاریکییەکی بێ سنووردا دی. واتە وام بە خەیاڵدا هات..

پاشان سەیری لای چەم کرد. وهك بلیت چەندین شەپۆلی سەختی وام دی کە پەر بوون لە کارەساتی گهورە و سەرسوور هینەر و، لەوهدا بوون هیرشم بۆ بهینن و پەلامارم بەدەن..

سەیری ژێر پرده کەم کرد، قوولاییه کی بێ بنک هاتە بەرچاوم!
 منیش بۆ ئەم هەموو تاریکییانە تەنھا چرایه کی دەستی کزیم پێ بوو، کە خستە کار، بارینکی سامناکم بەدی کرد! چونکە لە هەموو جێیە کدا، تەنانت لەم لا و لەو لا و ئەوسەری پرده کەشدا چەندین تارمایی و جروجانەوهر و شیر و درندەم دی. خۆزگەم دەخواست ئەو چرایەم هەر نەبوایه کە ئەو هەموو بوونەوهرە سامناکانە ی بۆ دەر خستم! چونکە پرووناکیی چرایەم بۆ هەر لایەك ئاراستە بکرایه، هەمان سامناکیم دەبینی. لە دەروونەوه خەمی زۆرم خوارد و، بەدەم خەفەتەوه وتم:

"ئەم چرایەم لێ بوو بەهۆی گیروگرفت.."

ئیتەر رقم لینی هەلسا و فرپیم دا و شکا!

کە فرپیم دا بەر سویچی گلتۆینکی کارەبایی مەزن کەوت! لە پەر ئەم گلتۆپە داگیرسا و هەموو بوونەوهرانی پرووناك کردەوه و، پەردە ی تاریکیی لادا و بە یه کجاری نەما و، ئەو پرووناکییە هەموو لایە کی گرتهوه و، راستی و حەقیقەتی هەموو شتیك بە جوانی و پروونی دەر کەوت.

بینیم ئەو پرده هەلواسراوه سامناکە، شەقامیکە لەناو دەشتایه کدا..
 گۆرستانە مەزنی کە ی لای راستیش چەند کۆرینکی زیکر و تەهلێلە و ریز و

خز مه تگوزاری و خواپهرستين که به سهرپهرشتی و له ژنير چاوديریي چه ند مرؤفیکي نوورائيدان له چه ندين باخچهی سهوز و جواندا که خوشی و پرووناکی يان تيدا دياره و بهخته و هری و خوشی به دلان ده به خشن.. ئەو شیوه قوول و کاره ساته سهر سوورپهینەر و پرووداوه سهیرانهی لای چه پیش، چه ند چیا به کی پر له دره ختی سهوزی جوانن که مرؤف پر به دل چه ده کات سهیريان بکات و، له پشتی ئەم چیا و شاخانه شهوه میوانخانه به کی مهزن و باخچه و سهیرانگایه کی دلپرفینی لئی به..

به ئی، به خه یال وام دی..

ئەو بوونه و هره سامناک و جرو جانه و هره درندانهش که له پيشدا بينمن، له راستیدا چه ند زینده و هریکی مالی و رامکراوی وهك حوشتر و مانگا و بز و مه پر بون. ئیتر له م کاته دا ئەم ئایه ته م خوینده وه که ده فهر موی:

﴿اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾.

ئنجاله بهر خو موه و تم: "الحمد لله على نور الايمان".

پاشان له و پرووداوه ئەندیشه به به بیدار بوومه وه.

ئەو دوو چیا به: سه ره تا و کو تایی ژيانن، واته جیهانی سه ره زهوی و به ره زه خن. پرده کهش: پرنگای ژيانه. لای راست: سه ره ده می رابوردو وه و، لای چه پیش: ئاینده به. ئەو چرا ده ستی بهش: خوویستی مرؤفه که به خویدا ده نازیت و، شانازی به زانیاری به کانیه وه ده کات، ئەو زانیاری یانهی که به جۆرینکی وان گوی بۆ سهرووش (وه حسی) ی خوا وه ند ناگرن. درنده و جرو جانه و هره کانیش: بوونه و هره و پرووداوه سهیر و سه ره سوورپهینەر ه کانه.

جا ئەو مرؤفه ی که پشت به خوویستی و له خو بایی بوونی ده به ستی و ده که وینته ناو داوی تاریکیی بی ناگایی و، دوو چاری کو ت و زنجیری کو شنده ی گومرایی بووه، ئەو که سه، وهك حاله تی به که می پرووداوه

ئەندىشەيە كەى من واىە . چونكە لە پروناكى يە كزە كەى ئەو چرايەدا، كە زانىارىيە لە رى لادەر و ناتەواوى گومرايىە، رابوردوو وەك گۆرستانىكى گەورەى تارىك دەبينىت و، ئايندەشى هيندە تارىك دىتە بەرچاو، كە سەرجهم كارەساتە ناخۆشە كانى تىدا دىن و دەرپۆن و، ەموو ئەم كارانەش دەداتە دەستى رىكەوتى ككو كۆير . بوونە وەرەن و پروداوہ كانىش، كە ەرىە كەپان فەرمانبەرى گۆرپاىەن لە لای پەرورەدگارىكى دانای مېەرەبان، ئەو بە درندەى خوین مژيان دەزانىت . كەواتە فەرمانى ئەم ئايەتە پىرۆزەى بەسەردا دەسەپىت كە دەفەر موى :

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِكَ هُمُ الطَّاعُونَ يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ﴾

(البقرة: ۲۵۷).

بەلام ئەگەر رىنمايى خاوەند بە دەم مەرۆفەوہ بىت و، ئيمان پروناكىي خۆى بە دنى ئەو مەرۆفە بگەيەنىت و، فیرعە و نايەتیی دەروونى بشكىت و، گوى بۆ قورئانى پىرۆز رابگرىت، ئەوا ئەو مەرۆفە، وەك حالەتى دوو ەمى پروداوہ ئەندىشەيە كەم واىە، سەرجهمى بوونە وەرەن بە وینەى رۆزى پروناك لە بەرچاويدا پروون دەبنەوہ و، ەموو جیهان بە يەك دەنگ دەلین :

﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ (النور: ۳۵).

ئىتر ئەو كاتانەى رابوردوو گۆرستانىكى گەورە نابن (وەك واى بە خەيالدا دەهات) بەلكو ەرىە كە لە چەرخە كانى رابوردوو - وەك بە بەسیرەت (بينايى دل) دەبينىت - پەرە لە ئەرك و فەرمانبەرىي بەندايەتى بە پىشەوايەتیی يە كىك لە پىغەمبەران، يان چەند كە سىك لە خاواناسان . چونكە ەرىەك لەمانە ئەو فەرمانبەرىيە بەرزە بە جوانزىن و تەواوترىن شىوہ بەرپۆه دەبات و بلاوى دەكاتەوہ و لەناو خەلكيدا پاىە و بنچىنە كانى دادەمەزرىنىت .

پاشان که ئەم حەشاماتە زۆر و رۆح پاکانە ئەرکی سروشتی و فەرمانبەریی ژیانیان کۆتایی پێ دیت، بە دەم "الله اکبر" و تنهوه بەرەو چەندین پلە ی بلند دەپۆن و، بەرز دەبنهوه و، دەچنە ئەودیو پەردە ی ئایندەوه.

هەر ئەم مرؤفە کە ئاوپ بە لای چەپدا دەداتەوه، بە دوورینی ئیمان لە دوورەوه و لە پشتی چەندین ئالوگۆری بەرزەخ و قیامەتەوه، کە وەك چیاکان مەزنن، چەندین کۆشکی بەختەوهری ناو باخچەکانی بەهەشت دەبینیت، کە میوانداریی خواوەندی میهرەبانی بە چەشنیکی فراوانی بێ کۆتایی تیدا ساز کراوه. بەمە دلتیا دەبیت کە هەرچی کارەساتی گەردوونی وەك زریان و بوومەلەرزە و تاعوون و هاوچەشنیان هەن، هەر هەموویان کار پێ سپیراو و فەرمانبەری گوێزایەلن. پەشەبای بەهار و باران و هاوچەشنیان کە لە روالەتدا ناشیرین و خەمناک دیارن، ئەم بە راستی دەیانبینیت و، بۆی دەردەکەویت کە ئەوانە مایە و خولگە ی چەندین دانایی ورد و جوانن، بە رادەیهك کە مردن بە پیشە کیی ژیانیکی هەتاهەتایی و، گۆریش بە دەرگای بەختەوهریە کی هەمیشە ی دەبینیت..

لاکانی تر بۆ خۆت لە گەل ئەم نمونە یەدا بەراورد بکە و لیکیان بدەرەوه.

● خالی سێ هەم:

"ئیمان" هەر وەك "پروناکی" یە، بە هەمان جۆر "هیز" یشە. چونکە ئەو مرؤفە ی کە ئیمانی تەحقیقی دەست دەکەویت، دەتوانیت پشت بە ئیمانە کە ی بیهستی و بەرەنگاری گشت بوونەوهران ببیتەوه و لە تەنگانە ی پروداوه کان رزگاری ببیت..

ئێتر بەوپەری دلتیایهوه سواری کەشتی دەریا پری ناو شەپۆلە سەختەکانی ژیان دەبیت و، بێ ترس و بیم دەروانیتە دەورو بەری و دەلیت: "تو کلت علی الله" و، ئەر کە قورسەکانی ئەستۆی بە ئەمانەت دەداتە دەستی

توانستی خاوهن توانای په‌ها که خوای گه‌وره‌یه. بهم جزوره، به دلتیایی و ناسانی و ناسووده‌یه‌وه پئی ژیانی دنیا ده‌پریت تا ده‌گاته به‌رزخ، له‌وئی ده‌حه‌وینته‌وه. ئنجا ده‌توانیت له‌ویوه به‌رز بیته‌وه و به‌ره‌و به‌هشت بفرئی و، پرواته ناو به‌خته‌وه‌ریی هم‌میشه‌یی.

به‌لام ته‌گهر مرؤف به‌و جزوره پستی به‌خوای گه‌وره نه‌به‌ست، ته‌وانه‌ك هه‌ر ناتوانی بفریت، به‌لکو ته‌و کۆله قورسانه‌ی ژیان زیاتر قورسی ده‌که‌ن و به‌ره‌و نزمترین پله دایده‌به‌زینن.

که‌واته "ئیمان" داخوازی "ته‌وحید"ه.. ته‌وحیدیش مرؤف ده‌گه‌یه‌نیته ته‌وه‌ی خوئی "ته‌سلیم"ی خواوه‌ند بکات.. ته‌م خو ته‌سلیم کردنه‌ش "ته‌وه ککول" واته: پشت به‌خوا به‌ستن، ده‌هینیته دی.. ئنجا ته‌وه ککولیش رینگا بۆ "به‌خته‌وه‌ریی" هه‌ردوو دنیا‌ی مرؤف ئاسان ده‌کات!

وا گومان نه‌به‌یت که ته‌وه ککول ده‌سبه‌ر داربوونه له‌هۆکاره‌کان به‌ته‌واوی، نه‌خیر.. به‌لکو بریتی‌یه له‌وه‌ی که مرؤف بزانیته هۆکاره‌کان چه‌ند په‌رده‌یه‌کن به‌سه‌ر رووی ده‌ستی توانای خوای گه‌وره‌دا دادر او نه‌ته‌وه، ده‌بی چاودیری بکرنن. ته‌م چاودیری و ده‌ست پیوه‌گرتنه‌ش جزوره نزا و پارانه‌وه‌یه‌کی عه‌مه‌لی‌یه له‌خوای کردگار. که‌واته، پاش ته‌مه، داوای هاتنه‌دیی ته‌نجامه‌کان ته‌نها له‌خواوه‌ند ده‌کریت و، سوپاسگوزاری و ستایش هه‌ر ته‌نها بۆ ته‌وه‌دییته.

ته‌وه مرؤفه‌ی که پشت به‌خوا ده‌به‌ستیت و ته‌وه‌ش پستی پی نابه‌ستیت، وه‌ك دوو پیاو وان که هه‌ریه‌که‌یه‌ان کۆلێکی یه‌که‌جار قورسی له‌کۆل ناو، بلیتیان بپری و سواری که‌شتی‌یه‌کی مه‌زن بوون. هه‌ر که سه‌ر که‌وتن، یه‌کیکیان کۆله‌که‌ی خوئی دانا و له‌سه‌ری دانیشته و چاودیری‌یشی ده‌کرد. ته‌وه‌ی تریان ته‌وه‌نده له‌خۆبایی و نه‌قام بوو، ته‌مه‌ی نه‌کرد.. بییان وت:

- (كۆلە قورسە كەت دابنى، با بۇ خۆت بجهوئیتەوه)!

- وتى: (نەخېر، داينانىم.. دەترسم كۆلە كەم لەناو بچىت.. من خۆم بەهېزم.. گوئى بە كۆل هەلگرتن نادەم.. چى بە كۆلمەوئە دایناگرم)!

بۇ دووھەم جار پىيان وت:

- (كاكى برا! ئەم كەشتى بە میرى بە ئەمىنەى كە ئىمەى تىداين، لە هەموومان بەهېزترە و لە ئىمە زىاتر دەتوانىت پارىز گارىي خۆمان و شتومە كمان بكات. دوورنى بە لە هۆش بچىت و خۆت و كۆلت بكەونە ناو دەريا كەوه. ئەمە سەرەراى ئەوهى كە تۆ وردە وردە وزە و توانات نامىنىت و بى هېز دەبىت، پشتى لاواز و ئەستۆى بى هېز لەمە زياتر تواناى هەلگرتنى ئەو كۆلەيان نى بە كە دەم بە دەم لە قورس بووندايە. خۆ ئەگەر كەشتىوان بەم شىوئە بىبىنىت، بە شىتت دەزانى و دەرت دەكات و، دەلىت: "ئەمە خىانەتكارە، كەشتى بە كەمان بە تاوانبار دادەنىت و گالتهمان بى دەكات.."

ئىز بەم جۆرە و بەهۆى ئەم خۆ بە گەورە زانىنەى كە لە راستىدا لاوازىي تىدا شارراوئەتەوه - وەك مرؤفى خاوەن بەسیرەتى بىنا دەبىبنن - و بەم لەخۆ بايى بوونەشت كە كۆلەوارىي تىدايە و، بەم مەرايى كردنەش كە پىكارى و زەلىلىيى لە دووتويدايە، خۆت دە كەيتە گالتهجارى خەلكى و ماىەى پىكەنين و گالته و گەپان. ناىبىت هەموان بۆت دەپوانن و بە كەم سەىرت دەكەن و پىت پىدە كەن)؟!

ئەم هەزارە، دواى ئەوهى كە ئەم گوفتارەى بىست، ژىرىي هاتەوه بەر و، كۆلە كەى داگرت و لەسەرى دانىشت و، وتى:

(سوپاس بۇ خواى گەورە.. خوا لىت پازى بىت، لە ماندووىي و سووكى و بەندى و گالتهى خەلك، پزگار ت كردم).

ده سائی ئه و مرۆفه ی که له "پشت به خوا به ستن" ه دوره!

تۆیش وهك ئهم پیاوه ژیریت بهینه ره وه بهر و، پشت به خوی گه وره بهسته، تاكو له پیوستی و، دهست گرتنه وه له بوونه وهران و، ترس و بیمی رووداوه كان، دره باز بییت و.. له ریاکاری و، گالته ی خهك و، بهدبه ختی هه میسه یی و، كۆت و زنجیری گوشاره كانی دنیا، خۆت رزگار بکهیت.

● خالی چوارهم:

"ئیمان" له راستیدا مرۆف ده كات به "مرۆف"، به ئكو ده بیکات به پادشای بوونه وهران! له بهر ئه وه، کارمندی و فرمانبهری سهره کیی مرۆف "ئیمان بوونه به خوا و پارانه وه یه لئی". .. به لام کوفر مرۆف ده كات به ئازه لئیکێ درنده ی بین توانا و دهسته سان.

والی ره دا و له نیوان هه زاران به لگه دا، یهك دانه به لگه ی روون و بی گو مان له سهر ئهم مه سه له یه ده هینینه وه. ئه و به لگه یه ش بریتی یه له جیاوازی هاتنه دنیا ی مرۆف له چاو ئازه لدا..

به لئێ، جیاوازی نیوان مرۆف و ئازه ل له هاتنه دنیا یاندا، به لگه یه له سهر ئه وه ی که مرۆف ته نها به "ئیمان" ده گاته پله ی مرۆفایه تی راسته قینه. چونکه کاتی ئازه ل دیته دنیا، و ادیت وهك بلئیت له جیهانیکی تر دا کامل کرا بییت. ده بییت به پیی توانای خۆی، به ته واوی و کاملی ده نیڕیته دنیا. ئه وه تا له ماوه ی دوو سهعات، یان دوو پرۆژ، یان دوو مانگدا هه موو مهرجه کانی ژیان و، په یوه ندی یه کانی به بوونه وهرانی تره وه و، یاسا کانی ژیا نی فیڕ ده بییت و، ئه مهش بۆی ده بییت به به ره یه کی به رده وام.

بۆ نمونه: "چۆله که" یان "ههنگ" له رپی ئیلهام و رینماییی خوا وه ندوه، فیڕی گوزه ران و هه لسو که وتی ژیان ده بییت و، له ماوه ی بیست پرۆژدا ئه وه ندو شت فیڕ ده بییت که مرۆف مه گهر به بیست سال ئنجا به دهستی

بهینیت! چونکه ئەرك و كارمه ندى سهره كىي ئازهل خۆ پىنگه ياندن و كامل بوون و بهرزبوونهوه نى په بههۆى فير بوونى زانست و، پارانه وه و داواى يارمه تيش نى په له رپنى دهر پرپىسى دهسته و سانى و كۆله وارى په وه. بهلكو فرمانبهرى و ئەركى سهره كى و راستىي ئازهل ته نجامدانى ئەو كارانه په كه له توانايدا په. واته: "به ندايه تىي عمه لى" په.

به لام مرۆف به پىچه وانوه په، كاتى دىته دنيا پىوستى به زانىنى هموو شتىكه. چونكه هيج شتىك له ياساكانى ژيان نازانىت، ته نانه ت مرۆفى وا هه په له ماوه ي بيست سالتا هه موو مهرجه كانى ژيانى فير نايىت، بهلكو له وانى په به درى ژايى ته مهنى پىوستى به زانست و فير بوون بىت.. ئەمه سهره پراى ئەوه ي كه كاتى دىته دنيا له وپه رى لاوازى و كۆله وارىدا په، به راده په ك كه داواى دوو سال ته مهن ئنجا ده توانىت له سهر پى رابوه ستى و، له داواى ته مهنى پازده سالى نه بىت له وانى په چاك و خراب و سوود و زيان له په ك جيا نه كاته وه و، ناتوانىت سوود و بهرزه وه ندى په كانى ژيان بو خۆى بهينىته دى و زيانه كانىشى له خۆى دوور بخاته وه، گهر له ژيانى كۆمه لايه تىي مرۆفدا به شدار نه بىت.

له مه وه بۆمان روون ده بىته وه كه فرمانبهرى سروشتىي مرۆف خۆ كامل كردنه به دوو شت: به "فير بوون" واته سهر كه وتن و بهرزبوونه وه له رپنى ده ستخستنى زانست.. به "پارانه وه" ش له رپنى به ندايه تى په وه. واته به وه ي مرۆف له خۆيدا هه ست بكات و پىرسىت:

(ئايا من به ميه ره بانى و به زه يى كى ئاوا بهم جو ره چاو دىرى په دانايانه چاو دىرى ده كرېم؟! به سه خاوه ت و به خشنده يى كى بهم په روه رده ئاويزانه ي سۆز و ميه ره بانى ئاوا په روه رده ده كرېم؟! به چا كه و به خششى كى وا بهم شيوه روژيدانه نهرمونيانه روژيم پى ده درىت)؟!

ئەم مەزگە ئیماندارە دەبەینیت فەرمانبەری راستەقینەى لەو دەپایە کە بە زمانى هەژاری و کۆلەوارى خۆى، لە خواوەندى فریادپەرس پەپارێتەو، بە نزا و لالانەوش پێداویستى بە کانى لى داوا بکات. تا کۆ ئەو پێداویستى یانەى کە ئەم دەستى بە یەك لە هەزارى ناگات، خواوەند هەموویانى بۆ بەهێتەدى. ئەمەش ئەو دەگەپەنیت کە کارمەندى و فەرمانبەرى سەرە کى مەزگ:

فرین و بەرزبوونەو یە بە دوو باتى "کۆلەوارى و هەژارى" بەرەو پەلى بەرزى "بەندایەتى"!

کەواتە بۆ یە مەزگ هینراوەتە ئەم جیهانە، تا کۆ بە "زانین" و "پارانهو" پێ بگات و کامل ببیت. چونکە بە پێ چیهتى و توانای مەزگ، هەموو شتى کى پرووى لە زانستە و هۆگرىتى. بناغە و کانگا و پووناکی و گیانى هەموو زانستى کى راستەقینەش "ناسینى خواى گەورە" یە. هەر وەك بناغەى ئەم بناغەيش "باوەربوونە بە خواى گەورە".

جا لە بەر ئەو ی مەزگ لە ژياندا دوو چارى چەندین جۆرى لە ژمارە بە دەرى گىروگرفت و هیرش هینانى دوژمنانى دەبیت، چونکە لەو پەرى کۆلەواریدایە و.. چەندین داواکاری و پێداویستى زۆرىشى هەن، لە گەل ئەو شدا لەو پەرى هەژاریدایە.. ئەو فەرمانبەرى سەروشتى و سەرە کى مەزگ، لە دواى "ئیمان"، "پارانهو" یە. چونکە کاکلە و بناغەى پەرسن پارانهو یە. هەر وەك منال کە لە هینانەدى ئاواتە کانى و ئەنجامدانى مەبەستە کانىدا، کە دەستى پێیان ناگات، دەستەوسان و کۆلەوارە، و ناچار پەنا دەباتە بەر گریان یان داواى مەبەستە کەى دەکات. واتە بە زمانى بى توانایى و دەستەوسانى یە کەى - چ بە دەم چ بە کردەو - دەپارێتەو، لەم رى یە شەو بە مەرامە کەى دەگات..

مرؤفیش که نهرمونیا نترین و ههژارترین و کۆلسه وارترینی زینده وهرانه، وهك ئهو مناله لاوازه وایه، چار نی یه ده بی هانا بهریت بۆ لای خواوهندی میهره بان و، یان به گریان - که لاوازی و دهسته وسانی یه که ی دهرده بریت - یان به پارانه وه - که ههژاری و پیوستی یه کانی ده گه یه نیت - خۆی بهاویته بهردهستی. بهمش شوکرانه بژییری ئهو بهدهنگه وههاتن و فریا که وتن و کار بۆ ئاسان کردنانه ی خواوهند ئه نجام ده دات. ده نا گهر مرؤف وه کو منالی له خۆبایی نه قام بلیت: "من ده توانم ئهم هه موو شتانه ژێر ده ست بجه م و، به بیر کردنه وه ی خۆم به سه ریاندا زال بیم" که له راستیدا هه زاران جار له سه رووی توانا و وزه ی خۆیه وه ن، ئهم کاره - له راستیدا - ناشکوری نیعمه ته کانی خوایه و، تاوانیکی گه وره یه و، دژی سروشتی مرؤفایه تی یه و، ده بیته به هۆی ئه وه ی که خۆی شایانی سزایه کی سه خت بکات.

● خالی پینجه م:

ههروهك ئیمان داخوازی "نزا و پارانه وه" یه و، ده یكات به هۆیهك له نیوان ئیماندار و خوا ی خۆیدا.. ههروهك سروشتی مرؤفیش به و په ری توندی داخوازیه تی و تابلیت ئاره زوو مه ندیه تی.. ههروهك ئهمه وایه، خوا ی گه وره خۆیشی داوا ی هه مان شت له مرؤف ده کات و، ده فهرموی:

"ئه گهر دو عا کانتان نه بیته ئیوه چ بایه خینکتان هه یه؟"

﴿قُلْ مَا يَعْبُؤْ بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ﴾ (الفرقان: ۷۷).

﴿ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾ (غافر: ۶۰).

نه گهر بلیت:

(زۆر جار ئیمه له خوا ی گه وره ده پارینه وه، به لام پارانه وه کائمان گهرا نابن، هه رچه ندهش ئهم ئایه ته گهستی یه و به پروونی و ئاشکرا ده فهرموی: هه موو پارانه وه یهك گهرا یه)؟

وه لآم:

گیر ابوونی نزا و پارانه وه (استجابة الدعاء) جیایه له "قبوول بوونی"!
چونکه هه موو پارانه وه یه ک گیرا ده بیئت، به لآم قبوول کردنی پارانه وه و
هاتنه دبیی داواکاری یه که په یوه سته به دانایی خوا وه ند خو یه وه.

بۆ ئەمه غوونه یه که ده هیئینه وه:

وا دابنئ منالیکئی نه خووش ده بریته لای پزیشکیک، مناله که هاوار
ده کات و ده لئیت:

- "دکتورا سهیرم بکه بزانه چیمه".

پزیشکه کهش ده لئیت:

- به سهر چاو.

مناله که ده لئیت:

- "ئهو دهرمانهم بدهرئ".

لیره دا ئهو پزیشکه به پئی دانایی خوئی و به گویره ی بهر ژه وه نندی
نه خووشه که، هه مان دهرمان، یان یه کیکی له وه باشتری ده داتئ. یا خود هیچ
دهرمانیکئی بۆ ده ستیشان ناکات.

خوا وه نندی گهورهش - والله المثل الأعلى - به هه مان جو ره. چونکه له بهر
ئهو ی دانای ره هایه و له هه موو ده می کدا ئاماده یه و بۆ به نده کانی ده پروانیت،
ئهو نزا ی به نده کانی گیرا ده کات. بهم گیرا کردن و ئاماده بوونه شی ناموویی و
بیزاریی به نده که ی ناهیلئیت و له بریی ئه وه هیوا و دلئیایی ده داتئ و بیزاریی
له سهر لاده بات. ئنجا یان ئه وه یه خوا ی گهوره یه کسه ر پارانه وه که ی قبوول
ده کات و داواکاری یه که ی ده هیئینه دی، یان له وه باشتری پئی ده به خشیت.
یان هیچیان ناکات. هه موو ئه مانهش به پئی داخوازیی "دانایی" پهروه دگار
خوئی، نه که به گویره ی ئاره زووی خو سه پینهر و ئاواتی به دی ئه وه به نده یه!

هەر وەها "پارانەو" یە کێکە لە جۆرە کانی بەندایەتی بۆ خوای گەورە. دياره بەروبووم و سوودە کانی بەندایەتیش لە دوای پۆژدان، نەك دنیا. ئامانج و داواکاری یە کانی دنیا، "کاتی" ئەو پارانەوانەن، نەك "ئامانج" یان.

بۆ نمونە: "نوێژەبارانی" یە کێکە لە جۆرە کانی خواپەرستی، باران نەبارین "کات" ی ئەو پەرستەییە. کەواتە ئەو بەندایەتی و پارانەویە بۆ باران بارین نی. خۆ ئەگەر ئەم پەرستەنە تەنها بەو نیازە ئەنجام بدریت، شایانی قبوڵ بوون نایت! چونکە بە پاکێ و بیگەردی و نیازی رەزامەندی خوای گەورە نە کراو. هەر وەها خۆرئاوای پارانەوانە بۆ "کات" ی نوێژی شیوان و، پۆژ و مانگ گیرانیش "کات" ی نوێژی پۆژ و مانگ گیران. واتە خوای گەورە لەو کاتاندا داوا لە بەندە کانی دە کات بە بۆنە ی گیرانی نیشانە ی پۆژ (خۆر) و نیشانە ی شەو (مانگ) کە دوو نیشانەن ئاماژە بۆ مەزنی خوای گەورە دە کەن، جۆرە بەندایەتی یە کێ تاییەتی ئەنجام بدەن. دەنا ئەم پەرستە بۆ دەر کەوتنی مانگ و خۆر نی، کە لای گەردوونناس شتیکی زانراو.

هەر وەك ئەمە لەم نوێژانەدا وایە، بە هەمان جۆر، بێ بارانیش "کات" ی نوێژەبارانی یە، زۆر بوونی بەلا و موسیبت و پەرەسەندن و دەستەلات پەیدا کردنی خراپکاری و شتە زیانبەخشە کان، "کات" ی چەند پارانەویە کێ تاییەتین. چونکە لەو کاتاندا مرۆف هەست بە دەستەوسانی و هەژاری خۆی دە کات و، بە نزا و پارانەو هانا دەباتە بەر دەر گانە ی خواوەندی گەورە و خواوەنی توانستی پەها..

جا ئەگەر لە گەل ئەم پارانەو توندوئیژەدا خواوەند ئەو بەلا و موسیبت و خراپکاری یانە ی دوور نەخستەو، ئەوا ناوتریت: پارانەو کە گیرا نەبوو. بەلکۆ دەوتریت: کاتی پارانەو کە تەواو نەبوو و هیشتا بەردەوامە.

خۆ ئه گهر خوای گهوره به چاکه و به خششی خۆی ئه و به لا و گرفتهی له سه ره هلگرت، ئه و ا کاتی پارانه وه که ته و او بووه. که واته به وه دا دهر که و ت: "پارانه وه" یه کیکه له نه ئینی یه کانی خوا په رستی و به ندایه تی.

به ندایه تیش ده بی پاک و بیگه رد بی ت و، ته نها به نیازی ره زامه ندیی خوای گهوره ئه بنجام بدری ت، به وه ی که مرؤف له رپی پارانه وه که یه وه هانا به ری ت بۆ لای په ره وردگار و، ده سته و سانی و کۆله واری خۆی بۆ دهر به ری ت و، ده ست نه خاته ناو کاروباری په ره وردگاری تی خوای گهوره وه، یان ره خنه ی لئ نه گری ت. به لکو هه موو کاریکی ته سلیمی ئه و بکات و پشتی پی به ستی ت و، له دانایی ئه و دلتیا بی ت و، میه ره بانیی خوا وه ند تا و انبار نه کات و لئی نا ئومید نه بی ت.

به لئ، به ئایه ته ره و نه کانی قور ئان چه سپا وه که بو و نه وه ران هه ری هه که یان له رپی ته سیحات و به ندایه تی و سوژده ی تایه تی خۆ یانه وه، له باری ته سیحات کردندان بۆ خوای گهوره. به م بارو دۆخه له ژماره به ده ره ی به ندایه تی بو و نه وه ران، ریگا کانی نزا و پارانه وه ده رده که ون، که چه ند رینگایه کن مرؤف ده که یه ننه سایه ی په ره وردگاریکی مه زن.

جا ئه م پارانه وانه ش یان له رپی زمانی توانا و لیها ته وه ون، وه ک پارانه وه ی تی کرای ره وه ک و زینده وه ران که هه ری هه که یان له خوا وه ندی به خشنده دا وای شی وه و وینه یه کی تایه تی ده کات که به شیکی له نا وه جوانه کانی خوا وه ندی تی دایه ..

یان له رپی زمانی پید او یستی سروه تی ئه و شته وه ون، وه ک پارانه وه کانی هه موو جو ره کانی زینده وه ران له باره ی ئه و پید او یستی یانه یان که ده ستیان پیان ناگات، ئی تر هه ر زینده وه ری ک به زمانی پیویستی سروه تی خۆی یان

لە رېئى ھۆكارە كانى بەردەوامىي "بوون"ى - كە وەك پرۆزىي ئەو واىە -
پىويستى يە كانى لە خوا وەندى بە خىشندە داوا دە كات..

يان لە رېئى زمانى "ناچارى" يەو، وەك پارانەوەي ئەو كەسەي كە لە
تەنگانەدايە و بەوپەرى لالانەوەي بە كوئ لە خواي گەورەي پارىزەر و
پەنھان و يارمەتيدەر دەپارپتەو. بگرە پىويستى يە كانى تەنھا لەو پەرورەدگارە
مىھرەبانە داوا دە كات كە پىداويستىي ئەم ناھىلىت و پەناي دەدات.
ئەم سى جۆرە پارانەوەپە، مە گەر شتىكىان يىتەرى كە بىت بەھۆي قىوول
نەبوون، دەنا ھەر قىوول دەبن.

جۆرى چوارەمى پارانەو، پارانەوە كانى ئىمەن. ئەمانەش دوو جۆرن:
يە كىكىان بە كردار و حال دەبىت و، ئەوى تريان بە دل و زمان.
بۇ ئموونە: بە كارھىنانى ھۆكارە كان دوعايە بە كردار. ھەرچەندەش
ھۆكارە كان ئەو شتە دروست ناكەن كە خۇيان ھۆي دروست بوونى ئەون،
بەلكو ئەم بە كارھىنانەي ھۆكارە كان بۇ ئەو يە كە مرۆف لە بارىكى و ھادا
بىت كە شياوى رەزامەندىي خوا بىت كاتى بە زمانى حال لىي دەپارپتەو. بە
رادەيەك كە "زەوى كىلاندىن" بە لىدانى دەر گاي گەنجىنەي مىھرەبانىي
خوا وەند دادەنرىت!

جالەبەر ئەو ي ئەم چەشنە پارانەو يەي كە بە كردار دەر دەبىرپىت
راستەو خۆ پرووى لە ناو نىشانى ناوى "الجواد"ى خواي گەورەيە، ئەوا
زۆر بەي جار دەستى بە پروو و نانىت و قىوول دە كرىت.

بەشى دوو ھەمىش كە بە دل و زمانە، واتە كە برىتى يە لە داوا كرىنى
ھاتنەدىي ئەو خواستانەي كە بە مرۆف نايەندەي و دەستى پىيان ناگات، ئەوا
گرنگرىن لايەن و پرووى ئەم جۆرە پارانەو يە و، نەرمونيانترىن ئامانج و،

به تامترین بهروبوومی لهوه دایه که ئه و که سهی ده پارێتهوه، ههست ده کات
یه کیك ههیه گوئی له ختوورهی دلی بیئ و، دهستی به هه موو شتیك بگات.
دهزانیئ ئه و که سهی که لیی ده پارێتهوه ده توانیئ هه موو هیوا و ئاواته کانی
بۆ بهیئته دی و، بهزهیی به دهسته وسانی و کۆلهواری یه کهی ئه مدا بیتهوه و،
دلی ههزاری یه که شی بداتهوه.

ده سا ئه ی مروفی بی دهسته لاتی ههزارا

نه کهیت دهست له کللی گهنجینهی ئه و میهره بانایه فراوانه و،
سهرچاوهی ئه و هیزه توند و پتهوه هه لگرت که "پارانهوه" یه له خوای
گهوره! نه خیر، به توندی دهستی پنه بگره، با به ره و بلندترین پلهی
مروفایه تی بهرز بیتهوه و پارانهوهی هه موو بوونه وهرانیئش بکه به به شیک له
پارانهوه کهت و، خۆیشت بکه به بهندهیه کی هه مه کی و وه کیلیکی گشتیی
بوونه وهران کاتی که ده لیئ: ﴿إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ و، جوانترین بوونه وهری
نرخینراوی ئه م گهردوونه به.

* * *

باسی دووهم

(نهم باسه بریتی به له پینج سهرنج له باره ی)

به ختهوهری و به دبه ختی مرؤفه وه)

له بهر ئه وهی "مرؤف" له جوانترین شیوه دا به دی هیئراوه و، ته و اوترین توانا و لیها تووی پی به خشراوه، ئه و له م گۆره پانی تاقیکردنه وه یه دنیایدا، ده توانیت پرواته ناو چه ندین پله و پایه ی بهرز و نزمی یه که له دوا ی یه که وه و، ههر له به ندیخانه ی: "أسفل سافلین" ه وه هه تا باخچه کانی: "أعلى علیین" و، ههر له گهر دیله وه تا ده گاته گه له ستیره کان و، ههر له زه وه ی یه وه تا عهرش، ده توانیت به پله کاندای سهر بکه ویت یان دابه زیت. چونکه بواری پله کانی سهر که و تن و دابه زینی ئه و دوو ریگایه ی له بهر ده مدا و الا کراوه.

به م جوړه، مرؤف له شیوه ی موعجیزه ی توانستیک و، ئه نجامی به دیهینانیک و، سهر سوور هینه ری سنعه تیکدا، نیئراوه ته سهر زه وی. والیره دا و له نیوان "پینج سهرنجی ورد" دا نهیئتی به کانی ئه م سهر که و تنه جوان و، دابه زین و که و تنه خواره وه سامنا کانه پروون ده که ینه وه:

● سهرنجی یه کهم:

مرۆف پئویستی به زۆر بهی جۆره کانی بوونه وهرانه و، په یوه ندی به کی به تینی له گه لیاندا ههیه. ده بینیت پنداویستی به کانی به هه موو لایه کی جیهاندا بلاو بوونه ته وه و، هیوا و ئاوات و ئاره زروه کانیسی تا ئه بهد درێژ و بهرده وامن.

ههروهك داوای تاقه گوئیك ده كات، داوای به هاریکی په نگیسی فراوانیش ده كات.. ههروهك چهزی له سهوزایی و باخچه په کی جوان و دلر فینه، ئاره زروه ندی به هه شتی هه میسه یسه.. ههروهك له تاسه ی بینینی خۆشه ویستی کیدایه، له تاسه شدایه بۆ بینینی خواوه ندی جوان و شکۆمەند و مهزن له به هه شتدا.. ههروهك پئویستی به کردنه وهی ده رگای ژووریکه بۆ بینینی هاوڕێیه کی خۆشه ویستی که له و ژوورده دا بیت، هه ر به و جۆره ش پئویستی به سهردانی جیهانی به رزه خه که له سه دا نه وه دونۆی هاوه ل و خۆشه ویستانی تیدا به.. ههروه ها پئویستیسی به هانا بردنه بۆ ده رگانه ی خواوه ندی به توانا، ئه و خواپه ی که ده رگای فراوانی گهردوون داده خات و ده رگای دواڕۆژی پر له شتی سه رسوور هینه ر ده کاته وه و، دنیا لاده بات تا کر دواڕۆژ له جینگایدا دا بنیت، بۆ ئه وه ی ئه م مرۆفه هه ژاره له ئازاری جودایی هه میسه یی رزگار بکات.

جا مادهم ئه مه حالی مرۆفه، ئه وا په رستراوی راسته قینه ی ئه و، ته نها ئه و که سه یه که هه موو کارنکی به ده سه ته و گه نجینه ی هه موو شتیکی له لایه و، چاوی له هه موو شتیکی و، خاوینه له جینگا و ئاماده ی هه موو شوینیکی و، له نا ته واوی و کۆله واوی و بێ ده ستی دووره و، خاوه ن توانا و، شکۆمەنده و، میهره بان و جوانه و، کامل و دانایه. چونکه کس ناتوانیت

پیداویستی یه کانی مروڤیککی خاوهن ئاواتی له راده به دهر بهیئیتهدی و دابین و دهسته بهریان بکات بزی، مه گهر که سیڤ که خاوهنی زانینیکی گشتیی بی سنوور و توانایه کی له بن نه هاتوو بیټ. که واته جگه له و که سی تر شایانی په رستن نی یه.

ده سا ئه ی مرؤف! ئه گهر باوه ر به خوای تاڤ و ته نیا بهیئیت و، ته نها به نده ی ئه و بیټ، ئه و ا پله یه کی به رزت له سه رووی پله ی هه موو بو و نه و هه رانه وه ده ستگیر ده بیټ. ده نا ئه گهر پشت له به ندا یه تیی ئه و هه لیکه یټ و خۆتی لنی گیل بکه یټ، ئه و ده بیټ به به نده یه کی سه رشۆری رساله به رده م بو و نه و هه ر لاواز و کۆله واره کاند!

خۆ ئه گهر به خۆویستی و توانای خۆت بنازیت و، واز له "پارانه وه" بهیئیت و پشت به خوا نه به ستیت و، خۆت به گه و ره بگریټ و، له راسته شه قامی حه ق و راستی لابه دیت، ئه و له رووی چاکه کاری و ئه نجامدانی کاری باشه وه له میرووله و ههنگ لاواز تر ده بیټ و، له رووی کاولکاری و خراپکاری شه وه له چیا قورستر و له تاعوون زیانه خستر ده بیټ.

به ئی، تۆی مرؤف دوو لایهنت هه یه:

یه که میان:

لایهنی به دیهینان و، بوون و، چاکه و، ئیجابیهت و، کار کردن.

ئهو ی تریان:

لایهنی کاولکاری و، نه بوون و، شه ر و، سه لیبیهت و کار تیکراوی.

سه بارت به لایهنی یه که مه وه، که لایهنی به دیهینانه، تۆی مرؤف له

چۆله که و ههنگ بی توانا تر و له میش و جالجالۆ کهش لاواز تریت.

به لام سه بارت به رووی دوو هه مه وه، که لایهنی کاولکاری یه، ئه و ا

ده توانیت زهوی و چیا و ئاسمانه کان تیپه ر بکه یټ و، ئه و ئه ر که ی که ئه وان

له دهستی هه‌لهاتن، تو بیخه‌یه ته‌ستزی خۆت. به‌مه‌ش ده‌رفه‌ت و باز نه‌یه کی فراوانتر به‌ده‌ست ده‌هینیت، چونکه کاتی که خه‌یر و چاکه ته‌نجام ده‌ده‌یت، تنه‌ها به‌پنی فراوانی وزه و توانای خۆت و ته‌ندازه‌ی هه‌ول و ته‌قالا و هه‌یزت کاره‌کانت را ده‌په‌رینیت. به‌لام ته‌گه‌ر خراپه و کاولکاری ته‌نجام به‌ده‌یت، ئەوا خراپکاری به‌کەت ده‌ته‌نیت‌ه‌وه و په‌ره ده‌سینیت و فراوان ده‌بیت.

بۆ نموونه:

"کوفر" خراپه و کاولکاری و به‌درۆ‌خستنه‌وه‌یه. به‌لام ئەم تا که خراپه‌یه، سه‌ری له: بی نرخ زانین و سوو کایه‌تی پینکردنی گشت بوونه‌وه‌رانه‌وه ده‌رده‌چیت و، پووچه‌ل کردنه‌وه و ئینکاری هه‌موو ناوه‌ جوانه‌کانی خوای گه‌وره‌ی تیدا‌یه. هه‌روه‌ک ته‌نجامی‌شی سوو کایه‌تی و نرخ دانه‌نان ده‌بیت بۆ مرۆ‌فایه‌تی. چونکه له‌به‌ر ئەوه‌ی بوونه‌وه‌ران چه‌ند نووسراویکی په‌روه‌ردگار و چه‌ند ئاوینه‌یه‌کی خواوه‌ند و چه‌ند فه‌رمانبه‌ر و کار پنی سپیرواینکن له‌لایه‌ن خوای گه‌وره‌وه، ئەوا هه‌ریه‌ک له‌م بوونه‌وه‌رانه‌ پله‌یه‌کی به‌رز و فه‌رمانبه‌ری به‌کی پر و اتایان هه‌یه.

"کوفر" سه‌ره‌پای ئەوه‌ی که ئەم بوونه‌وه‌رانه‌ له‌پله و پایه‌ی کار پنی سپیروای و فه‌رمانبه‌ری و به‌ندایه‌تی داده‌گریت، له‌گه‌ل ئەوه‌شدا فری‌ان ده‌داته‌ پله‌ی نزمی گالته‌جاری و رینکه‌وته‌وه. ئنجا به‌هزی ئەو له‌ناو‌چوون و نه‌مانه‌ی که دیته‌ رپیان و، به‌هزی کاولکاری و زیان‌دان هه‌ج نرخیکیان تیدا‌ نامینیت. ئەم نه‌مان و له‌ناو‌چوونه‌ش بوونه‌وه‌ران تینکه‌ده‌ن و، هه‌لیان ده‌وه‌شیننه‌وه و، ده‌یانکه‌ن به‌چه‌ند ماده‌به‌کی بی نرخ و فانی و نه‌زۆک و بی سوود و بی پایه‌خ و له‌ناو‌چوو..

له‌هه‌مان کاتدا "کوفر" دان به‌ناوه‌ جوانه‌کانی خوای گه‌وره‌دا نانیت و خۆی گیل ده‌کات لی‌یان، ئەو ناوانه‌ی که له‌سه‌ر رووی ئاوینه‌کانی گشت

بوونوه و راندا جوانی و نه‌خش و نیگاربان دهرده کهوئیت و دهرده‌و شیتوهه، به راده‌یه کی واکه ئه‌وه‌ی پئی ده‌وترئیت: "مرؤفایه‌تی" و قه‌سیده‌یه کی هؤنراوی پر له داناییه، به وردی و جوانی هموو دره‌وشانه‌وه کانی ناوه جوان و پاک و پیروزه کانی خواوه‌ند ئاشکرا ده‌کات و، موعجیزه‌ی توانستیکی سه‌رسوور هینه‌ره که وه‌ک تۆوی دره‌ختیکی هه‌میشه‌یی وایه.. ئهم "مرؤفایه‌تی"یه، له‌و شیوه‌ زیندوو‌ه‌ی که به هؤیه‌وه به‌سه‌ر چیا و زه‌وی و ئاسمانه کاندای سه‌ر کهوت و، به‌م بۆنه‌یه‌وه ئه‌مانه‌تی هه‌ره مه‌زنی خسته‌ ئه‌ستۆی خۆی و، فه‌زلی به‌سه‌ر مه‌لائیکه‌تاندا درا و گه‌یشه‌ ئه‌وه‌ی خواوه‌نی پله‌ی جینشینی بیټ.. "کوفر" ده‌چی مرؤفایه‌تی له‌م شیوه‌ زیندوو‌ه‌ و له‌م پله‌ و پایه به‌رزوه‌ داده‌ گرئیت و فرئی ده‌داته‌ چهنده‌ پله‌یه کی هینده‌ نزم که له‌ هی سوو کترین و نزمترین پله‌ی هه‌ر بوونوه‌ریکی ده‌سته‌وسان و لاواز و هه‌ژار و فانی، نزم‌تر بیټ. به‌لکو فرئی ده‌داته‌ پله‌ی نزمی بی نرختین شیوه‌ی ناشیرینه‌وه که به‌ زوویی ده‌روات و له‌ناو ده‌چئیت.

پوخته‌ی ئهم قسانه‌ ئه‌وه‌یه که:

ده‌روونی به‌دخوازی مرؤف (النفس الأمارة بالسوء) له‌ لایه‌نی "خرابه" و "شه‌ر" و کاولکاری‌یه‌وه، ده‌توانئیت تاوانی له‌ راده‌به‌ده‌ر و بی سنوور ئه‌نجام بدات. به‌لام له‌ لایه‌نی "خیر" و ئه‌نجامدانی کاری "چاکه‌"وه، توانا و وزه‌ی یه‌ کجار جوژی و که‌مه. چونکه‌ مرؤف ده‌توانئیت به‌ یه‌ک رۆژ خانوو‌یه‌ک برووخینئیت، که‌چی ناتوانئیت له‌ سه‌د رۆژدا بنیاتی بنئیت!

به‌لام ئه‌گه‌ر مرؤف واز له‌ خۆویستی به‌هینئیت و، داوای خیر و چاکه‌ و بوون له‌ خوای گه‌وره‌ بکات و، پشت به‌ یارمه‌تیدانی ئه‌و به‌هسته‌نی و، هه‌موو کارئیک بگه‌یژته‌وه‌ بۆ ئه‌و خوایه‌ و، له‌ خرابه‌ و کاولکاری دوور بکه‌وئته‌وه‌ و، شوین ئاره‌زووه‌ کانی ده‌روونی نه‌که‌وئیت و، به‌ ته‌واوی بیټ به‌ بنده‌یه‌ کی

پراست و تۆبه کاری خواوه‌ند و، هه‌رده‌م له داوای لیپوردن و زیگیری خوادا بیئت، ئەوا ئەو کاتە واتای ئەم ئایەتە پیروزی تیدا دەرە کەوینت، کە دەفەر موی:

﴿يَسْأَلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ﴾ (الفرقان: ۷۰).

ئەو کاتەش ئەو توانا و لیھاتنە مەزنەیی کە بۆ خراپکاری هەیه‌تی، بۆ چاکە کاری هەلەدە گەریتەوه و، نرخی ﴿أحسن تقويم﴾ بەدەست دەهینیت و، بەرەو "أعلى عليین" دەفریت و بەرز دەبیته‌وه.

دەسا ئەی مرۆفی بێ ناگا!

سەیری چاکە و بەخششی خوای گەورە بکە.. لە کاتێکدا "دادگەری" داخوازی ئەوه‌یه کە یەک خراپە بە سەد بنووسریت و، یەک چاکەیش بە یەکیک، یان هەر نەنووسریت، چونکە خێر و بەرژووەندی یە کە ی بۆ خودی مرۆف دە گەریتەوه.. کەچی خوای گەورەیی بە توانا "خراپە" بە یەکیک و، "چاکە"ش بە دە چەندانە، تا دەگاتە حەفتا، یان حەوت سەد، یان حەوت هەزار چەندانەیی ئەو "یەک" دانە چاکە یە دەنووسیت!

کەواتە لەم سەرنجەوه تیبگە لەوهی کە چوونە ناو دۆزەخ لە سزای کردەوهی خراپدا، یە کپارچە دادگەری یە و، چوونیش بۆ ناو بەهەشت تەنها چاکە و میهرەبانی و بەخششیکی خواوەندی میهرەبانە.

● سەرنجی دووهم:

دوو لایەن لە مرۆفدا هەن:

یە کەمیان: لایەنی خزویستی یە، کە تەنها بەندە بە ژبانی دنیاوه. ئەوی تریان: لایەنی بەندایەتی یە بۆ خوای گەورە، کە لایەنیکە تا ئەبەد دەخایەنیت و درێژە دەکیشیت.

سەبارەت بە لايەنى يەكەم، مرؤف بەدەيھيتر اوڭكى ھەژارە، چونكە سەرمایەى ئەو لە بارەى ئەو ويستە ھەندەكى يەى كە ھەبەتى، شتىكى تابلىتى كەمە و ەك تالەموويەك واىە.. توانايشى تەنھا بەدەستەينان(الكسب)ە لە سنوورڭكى لاوازدا.. ئەو ھەندەش لە ژياندا بەشى ھەبە كە ژيانە كەى ەك بلىتسەبەك واىە و، بە زوويى و خيىرايى دە كوژتەو ە.. لە تەمەنیشدا خاوەنى ماوھە كى كەم خايەن و كتوپرە و.. لە "بوون"یشدا داراى تەنھا جەستە و لەشكى ئەوتۆيە كە بە خيىرايى دادەپرزىت..

لە گەل ئەمانەشدا.. "مرؤف" دانە و تاكىكى نەرم و ناسكى لاوازە لەناو چەندىن تاك و جۆرى لەژمارە بەدەرى ريزبەستوى ناو چىنە كانى بوونەو ەراندا.

بەلام سەبارەت بە لايەنى دووھەمى مرؤفەو ە، بە تايەت لە پرووى دەستەوسانى و لاوازى يەكەيەو ە كە دەرواڭتە "بەندايتى" يەكەى بۆ خواى گەورە، دەرفەتىكى فراوان و گرنكى يەكى گەورەى ھەبە. چونكە بەدەيھنەرى دانا لە ناو ەروك و گەوھەرى مرؤفدا دەستەوسانى يەكى گەورەى بىن كۆتايى و، ھەژارى يەكى زۆرى بىن سنوورى داناو ە، تاكو ئەم مرؤفە بىيت بە ئاوينەيەكى گشتى و تابلىتى فراوان بۆ دەركەوتن و درەوشانەو ە لەپارادە بەدەرى كانى خاوەندى "بە تواناى ميھرەبان" كە توانا و ميھرەباني يەكەى كۆتايى نى يە و، خاوەندى "دەولەمەندى بەخشندە" كە دەولەمەندى و بەخشندەيەكەى ھەرگيز تەواو نابىت.

بەتتى، مرؤف ەك "تۆو" واىە. ئەو ەتالە لايەن "قودرەت"ى خواى گەورەو ە چەندىن ئاميرى مەعنەوى بە "تۆو" بەخشراون و، لە لايەن "قەدەر"يشەو ە نەخشەيەكى ورد و گرنكى تىدا دانراو ە، تاكو بتوانىت لەناو

خاکدا کاری خۆی راپه‌په‌رینیت و، پاشان گه‌شه بکات و، له‌و جیهانه ته‌سک و تاریکه‌وه بۆ جیهانی هه‌وا و دنیای فراوان و سه‌ربه‌ست پروات و، له پاشاندا به‌ زمانی "توانا و لینه‌اته‌کانی" هانا به‌ریت بۆ لای به‌دییه‌نسه‌ری خۆی و لیبی په‌په‌رته‌وه، تا‌کو بییت به‌ دره‌خت و بگاته‌ئو که‌ماله‌ی که‌ شیاو‌یه‌تی..

جائه‌گه‌ر ئه‌م "تۆوه" به‌هۆی میزاج و چیژی خراپی خۆی په‌روات ماده‌یه‌کی زیانه‌خش به‌هینیت و، ئامیره‌مه‌عنه‌وی‌یه‌کانی، که‌ پنی به‌خشراون، له‌ پیناوی ئه‌و ماده‌دانده‌دا بخته‌کار، دیاره‌بی هیچ گومانیک ئه‌نجامی ئه‌م کاره‌ی زۆر ناهه‌موار ده‌بییت، چونکه‌هینده‌ناخایه‌نیت که‌ به‌بی سوود و ده‌سته‌که‌وتیک بۆ گه‌ن ده‌کات و له‌ جیبی خۆیدا ده‌رزیت.

به‌لام ئه‌گه‌ر ئامیره‌مه‌عنه‌وی‌یه‌کانی بۆ فه‌رمانی ته‌کوینی خواوه‌ندی: ﴿فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى﴾ (الأنعام: ۹۵) ملکه‌چ بکات و به‌باشی به‌کاریان به‌هینیت، ئه‌وا له‌و جیهانه‌ته‌سکه‌ی ده‌رده‌چیت و ده‌بییت به‌ دره‌ختیکی ته‌واوی به‌رداری رینکوپیک و، حه‌قیقه‌ته‌بچووک و هه‌نده‌کی و گیانه‌مه‌عنه‌وی‌یه‌که‌شی، شیوه‌راستی و هه‌مه‌کی و گه‌وره‌که‌ی وه‌رده‌گریت.

به‌ئێ، هه‌روه‌ک "تۆو" وایه، "مرووف" یش وه‌هایه.. ئه‌وه‌تا له‌ لایه‌ن "قودره‌ت" (توانست)ی خواوه‌نده‌وه‌چه‌ندین ئامیری مه‌عنه‌ویی گ‌رنگ له‌ ماهیه‌تیدا دانراون و، له‌ لایه‌ن "قه‌ده‌ر"ی خوایشه‌وه‌چه‌ندین به‌رنامه‌ی ورد و گ‌رانبه‌های پین به‌خشراره‌وه..

جائه‌گه‌ر ئه‌م مرووفه‌ له‌ ویست و ته‌قدیری خۆیدا به‌هه‌له‌دا بچیت و، ئامیره‌مه‌عنه‌وی‌یه‌کانی له‌ ژیر خاکی ژبانی دنیا و جیهانی ته‌سک و سنوورداری زه‌ویدا، بۆ ئاره‌زووی ده‌روونی خۆی به‌کار به‌هینیت، ئه‌وا وه‌ک

تۆوه که بۆگن ده کات و داده‌پرژیت. دیاره ئەم کاره‌شی له‌به‌ر له‌زه‌تینکی که‌می نیوان ژبانینکی کورت و که‌مخایه‌نه، که له جینگایه کی بچووک و بارینکی ناهه‌مواری پر له تازاردا ده‌بیاته سه‌ر، پاشان "گیان"ی هه‌ژاری ئەم مرؤفه، ئه‌رکی لیپه‌سراوی ئەم په‌فتاره‌ی ده‌که‌ویته‌هه‌ستۆ و، به‌زه‌ره‌مه‌ندی و ناو‌می‌دی دنیا به‌جی ده‌هیلێت.

به‌لام ئە‌گه‌ر مرؤف، له‌ ژیر خاکی به‌ندایه‌تیدا، سه‌ره‌رشتیی "توانا و لیهانتی" خۆی بکات و، به‌ ئاوی زو‌لالی ئیسلام ئاوی بدات و، پرووناکیی ئیمانی پیی به‌خشی و، ئامیره‌ معنه‌ویه‌کانی به‌ گوپه‌ر‌ایه‌لیی فه‌رمانه‌کانی قورئان به‌ره‌و ئامانجه‌ راسته‌قینه‌کانیان به‌ری بخت.. ئە‌وا بی گومان ئە‌و تۆوه‌ چه‌ندین گه‌لا و چرۆ و لق و په‌لی لێ ده‌یته‌وه، که له‌ جیهانی "میسال" و به‌رزه‌خدا په‌ل ده‌هاویژن و ده‌میان به‌ گول ده‌پشکوئ و، له‌ودنیا و له‌ به‌هه‌شتیشدا نيعمهت و که‌مالاتی بی سنور به‌ره‌م دین. ئیتر "مرؤف" به‌مه‌ ده‌بی‌ت به‌ تۆوینکی به‌نرخ‌ی پر له‌ ئامیری ئە‌وتۆ که‌ حه‌قیقه‌تینکی هه‌میشه‌یی و دره‌ختینکی به‌رده‌وامی تیدا جه‌م بووه‌ و، ده‌گۆریت به‌ ئامیرینکی به‌نرخ‌ی جوان و، به‌روبوونینکی پیروژ و پرووناکی دره‌ختی گه‌ردوون.

به‌لێ، به‌رزبوونه‌وه‌ی راسته‌قینه‌ی مرؤف له‌وه‌دایه‌ که‌ دل و، نه‌هینی و، گیان و، ژیری و، ته‌نانه‌ت ئە‌ندیشه‌ و، گشت ئە‌و هی‌زانه‌ی که‌ پنی به‌خشاوان، هه‌موویان پرووه‌ ژبانی هه‌میشه‌یی ئاراسته‌ بکات و، هه‌ریه‌ که‌یان له‌ کاری تایبه‌تی خۆیدا و، له‌و به‌ندایه‌تی‌یه‌ی که‌ له‌ گه‌لیدا ده‌گو‌نجیت، بخته‌ گه‌ر.

به‌لام ئە‌وه‌ی که‌ گو‌مپایان، به‌ گومانی خۆیان، به‌ به‌رزبوونه‌وه‌ و سه‌رکه‌وتنی ده‌زانن و، لایان وایه‌ پشکه‌وتنی مرؤف به‌وه‌ ده‌بی‌ت که‌ خۆی له‌

شتی پروپوچی ژبانی دنیا دا نو قم بکات و، له تام و چپژه نزمه کانیدا
 رۆبجیت و، سهر بخته ناو تام و له زهته ههنده کی و له ناو چوو هکانی و، ناو
 به لای جوانی بوونه وهران و چپژه هه میسه به کانیدا نه داته وه و، دل و
 ژیری و لایه نه ناسکه مرفانه کانی تری بخته ژیر فرمانی دهروونی به دخواز و
 بیانکات به خزمه تکاری گوپراهلی نهو دهروونه..

ئهمه کی که نهوان به پیشکوتن و سهر کهوتنی ده زانن، ههر گیزاو ههر گیز
 سهر کهوتن نییه، به لکو کهوتنه خواره وه و بهر بوونه وه و دوا کهوتنه!
 له پروداوینکی نه ندیشه پیدا ئهم راستی یه م دی. وا بهم غوونه یه پروونی
 ده کهمه وه:

رۆشتمه ناو شارینکی مهنه وه. لهو شاره دا چه ندین کۆشک و ته لار و
 خانووی گه وره گه وره م دی. له بهرده م ئهو کۆشک و خانووانه شدا
 ئاههنگ و فیستیفال و شادی، به شیوه یه که سهرنجی مرفان راده کیشا،
 ساز کرابوون و، وه کو شانۆ و مه لاکان دارای زرق و برق بوون و، بهمه
 خه لکیان بۆ لای خۆیان کیش ده کرد. پاشان به وردی سهرنجم دا، خاوه نی
 به کیک لهو کۆشکانه م له بهرده م کۆشکه که ی خۆیدا دی که له گه ل
 سه گه کهیدا خه ریکی یاری بوو. ئافره تانیش له گه ل لاوانی بیانیدا سه مایان
 ده کرد و، کپژۆله لاره کانیش گالته و گه پ و یاری منالانیا ساز ده دا و،
 ده رگاوانی کۆشکه کهش سهر په رشتی ئهم حه شاماته ی ده کرد!

ئیه تینگه شتم له وه ی که ئهم کۆشکه چۆل بووه و، دانیشتووانی
 هاتوونه ته ده ر و، ئیشو کاری تیدا راهه ستاوه و، ئهو خه لکهش که نیشته جیی
 ئهو کۆشکه ن و بهو چه شنه نو قمی سهر لیشیواوی بوون، به ته واوی ده ستیان
 له ره وشت داشۆردوه و وپژدانیا مردووه و، له بهرده م کۆشکه که یاندا
 سهر گهرمی یاری و گالته و گه پ.

پاشان نەختى بەولاترەو پۈشتەم، كۆشكىكى ترم ھاتە پرى.. سەگىكى نوستووم لەبەر دەرگا كەيدا دى و دەرگاوانى كۆشكە كەش مرۆفكى ئازا و لەسەرخۆ بوو. ھىچ شتىكى سەرنج پراكىشىش لە بەردەم كۆشكە كەدا نەبوو. لەبەر ئەو سەرم لەم ئارامى و بى دەنگى يە سوورپما، ناچار پرسیارم لە بارەيەو كەرد، ئنجا پۈشتەم ناو كۆشكە كە..

دەبىنم دانىشتووانى ئاوەدانىان كەردووەتەو، ھەريەك لە نەزمى خۆى و، بەوپەرى دلخۆشى و پاكى و بىگەردى چەندىن كار و فرمانى گەرنىگ و پەر لە وردە كارى ئەنجام دەدەن، بەرادەيەك كە خۆشى و كامەرانى بە دللى مرۆف بىەخشىت. چەند پىاويك لە نەزمى يە كەمدان كاروبارى كۆشك بەرپۆئە دەبەن و.. لە نەزمىكى سەرووتردا كچان و منالان خەرىكى خويىندىن و خويىندەنەو و.. لە نەزمى سى ھەمدا ژنان سەرگەرمى دروومان و نەخش و نىگارى جوانن لەسەر جل و بەرگدا و.. لە دواھەمىن نەزمىشدا خاوەنى كۆشكە كەى لى يە و لەگەل پادشادا بە تەلەفون لە بارەى دابىن كەردنى ژيانىكى سەربەست و پەر دلئىابى و ئارامى بۇ دانىشتووانى كۆشك دەدوئىت، كە ھەريە كەيان بەپى پىسپۆرى خۆى سەرگەرمى ئەو كار و فەرمانبەرى و ئەر كەيە پى سىپىراو و لەگەل پەل و شان و شكۆيدا گوئجاو.

جا لەبەر ئەو ھىچ كام لەوان منيان نەدەبىنى، ئەوا كەس پى پى لى نەگرم و بەناو ھەموو لايەكى كۆشكە كەدا بەوپەرى سەربەستى گەپام و، پاشان ھاتمە دەرەو و، بەناو شارە كەدا گەپام. دەبىنم شارە كە ھەمووى لەم دوو جۆرە خانووبەرە و كۆشكانەن. كە پرسیارم لە بارەى ھۆكارى ئەمەو كەرد، پىيان وتم:

"كۆشكە كانى جۆرى يە كەم، كە لە ناو وە چۆلن و دەرەو ھىيان ھەرا و ھورىايە و بە روو كەش رازاوەن، ئەوانە مەلەبەندى پىشەوايانى كوفرو

گومر این.. کۆشکه کانی جۆری دووهه میش نیشته جیی گهوره ئیماندارانی نازا و غیره ههندن". پاشان له گۆشه یه کی شاره کهدا کۆشکینکم دی لینی نووسرابوو "سه عید"! سهرم له وه زۆر سوورپا! که سهرنجم دا وهك بلّی وینهی خۆمی تیدا بیینم وا هاته بهرچاوم! له سهر سوورپاندا هاوارم کرد و، بهدهم ئەم هاواره وه هاغمه وه هۆشی خۆم و لهو ئەندیشه یه بیدار بوومه وه!

دهمەوی ئەم پروداوه ئەندیشه یه، به یارمه تیی خوا، لیک بدهمه وه:

ئەو شاره ژبانی کۆمه لایه تی و شارستانی تی مرۆفه و، ههریه که لهو کۆشکانه ش مرۆفیکه و، دانیشتوانی کۆشکه کهش بریتین له ئەندامه کانی ئەو مرۆفه، وهك: چاو و گوئی و.. لایه نه ناسکه کانی وهك: دل و، نهینی و، گیان و.. هاندهره کانی وهك: ئاره زوو و، هیزه توورپه یی و شههوانی یه کانی. ههریه که لهو لایه نه ناسکانه ش بۆ ئەنجامدانی به ندایه تی یه کی تایه تی ئاماده کراوه و، ههریه که بیان "چیژ" و "نازار" ی خۆی ههیه.. دهروون و ئاره زوو، ههروه ها هیزه توورپه یه کانی و هه گه ی پاسه وانن لهو کۆشکه دا..

جا سهردانه واندن و ملکه چ بوونی ئەو لایه نه ناسک و بهرزانه بۆ فرمانه کانی دهروون و ئاره زوو، له راستیدا، بهرزبوونه وه و سهرکه وتن نیه. به لکو، بی ههچ گومانیک که وتن و دابه زین و دوا کهوته! ئیتر بۆ خۆت لایه نه کانی تر له پرووناکیی ئەمه دا، لیک بدهره وه.

● سهرنجی سه هه م:

مرۆف له پرووی کار و تیکۆشانی ماددی یه وه، زینده وه ریکی لاواز و دهسته و سان و کۆلهواره! باز نهی دهسته لات و خاوه نی تی بۆ شان له م پروده دا تهسک و دیاری کراوه و، ئەوهنده بر ده کات که دهستی پنی بگات. ته نانه ت به شیکێ زۆری ئەم کۆلهواری و لاوازی و ته مه لێ یه ی مرۆف، ئەو نازه ته مالی یانه شی گرتوه ته وه که جلهویان به دهستی مرۆف سپیراوه!

بۆ نمونە گەر بەراوردی مەر و مانگای مالی له گەل هی کیویدا بکریت جیاوازی به کی مەزن له نیوانیاندا دەر دەر ده کهوێت.

به لām مرؤف له پرووی کارتیگرایی و وه گرایی و پارانه وه و له خوا داوا کردن، رپواریکی ئازیزه له میوانخانهی دنیا دا، و خوای گهروهی به خشنده کردوویه تی به میوانی خۆی و، هینده ریزی لئ ناوه که دەر گای گه بچینه کانی میهره بانیی فراوانی خۆی بۆ خستوو ته سه ر پشت و، خزمه تگوزار و دروستکراوانی خۆیشی له خزمه تدا بۆ داناون و، باز نه به کی تابلیی گهروه و فراوانیشی: بۆ سوود و گه ران و حه وانه وه ی ئه و ئاماده کردوو، که نیوه تیره که ی به ئه ندازه ی بینینی چاویه تی، به لکو تا کوئی خه یالی دەر وات ئه و باز نه یه ش تا ئه و ئی فراوانه .

جا ئه گەر مرؤف پشت به خۆو یستی خۆی به ستیت و، ئه و په ری ئاواته به رزه کانی ژیا نی دنیا ییت و، هه مو ره نج و ته قالا و کرد و کۆششیککی له پیناوی ده ستخستنی چه ند تام و چیژیککی که مخابه نی دنیا دا بجاته کار، ئه و له پاشاندا نو قمی باز نه یه کی ته سک ده ییت و، هه ول و کۆششه کانی به ده م باوه ده رۆن و بی ئه نجام دەر ده چن و، له رۆژی دوا ییشدا سه ر جه م ئه ندام و ئامیر و لایه نه ناسکه کانی، که پینی به خشر اون، سکا لای له ده ست ده که ن..

به لām گەر تیگات له وه ی که میوانیککی ئازیزه و، له چوار چیپوه ی ره زامه ندی به کانی خانه خو ئی کهیدا، که خوای گهروه ی شکۆدار و سه خاوه ئه منده، جوو لایه وه و، سه رمایه ی ته مهنیشی له باز نه ی کاری ره وادا به سه ر برد، ئه و هه لسه که وه ته کانی له باز نه یه کی فراوانی ئه وه منده به ریندا ده ییت که تا ژیا نی هه میشه یی به رده وام ده ییت و، به دلنیا یی و ئاسایش ده زی و، هه ناسه ی ئاسو ده یی هه لده کیشیت و ده حه و پته وه و، ده توانیت به ره و بالاترین په له ی بلندی (أعلی علیین) به رز بیته وه. ئنجا له دوار رۆژی

قیامه تیشدا همموو ئهو ئامیر و لایه نه ناسک و ئەندامانەى خوا پیى به خشیون، شایه تیى باشی بۆ ددهن.

به ئی، ئهو ئەندامانەى له مرۆفدا دانراون، بۆ ژیانى بیى بایه خى ئەم دنیایه نین، به ئکو چەند نیعمه تیکن له پیناوی ژیانیکی به ردهوامی همیشه یی زۆر به نرخدا پیى به خشراون.

ئەگەر به اور دیک له نیوان مرۆف و ئازەلدا بکهین، ده بینین مرۆف چه ندین ئامیری زۆری هیه و له مرۆوهوه سه د جار له ئازەل ده وله مەندتره. به لام له رووی چیژ وەر گرتن له ژیانى دنیا، له ئازەل گه لی هه ژارتره و تەنانهت سه د پلهش له خواریه وه یه تی

چونکه مرۆف له هه ر چیژ و له زه تیکی ژیانى دنیا، شوینه واری هه زاران ئازاری سه ر لی شیۆین ده بینیت و، له لایه که وه ئازاره کانی رابوردوو، ههروه ها په ژاره و خه م و خه فه تی ئیستا و مه ترسی به کانی ئاینده، له لایه کی تریشه وه ئهو ئازارانه ی که له نه مانى له زه ت و خو شی یه وه په یدا ده بن.. همموو ئەمانه، چیژه کانی مرۆف تیکندهن و خو شگوزه رانی به که ی لیل ده کەن. نابینی هه ر تام و له زه تیگ که له دنیا دا ده یچیژیست ئازاریگ له جیگا یدا به جی ده هیلیت؟

به لام ئازەل وانى یه، چونکه بی هیچ ئازاریگ له زه ت له ژیان ده بات و، بی هیچ لیلی یه ک تامی همموو شتیگ به خو شی ده چیژیست و، نه ئازاره کانی رابوردوو نه مه ترسی به کانی ئاینده نایتر سینن. ئیتر بۆ خو ی به خو شی و حه وانوه ده ژى و شو کرانه ی به دیهینه ریشی ده کات.

که واته ئەم مرۆفه ی که له جوانترین شیوه و باشترین نرخ و به هادا به دی هیتره وه، ئەگەر به رى خو ی ته نها ئاراسته ی ژیانى دنیا بکات، ئەوا داده به زیته

خوارەو و سەد پەلە لە گیانەوهرێکی وەك چۆلە كە نزمتر دەبێت، بەلە پرووی سەرمايە كەيەو و سەد ئەو نەدەي ئازەل بەرزتریش بێت.

ئەم راستی يەم لە جیگایە كی تردا بە نموونەيەك پروون كرددووەتەو، وابەم بۆنەيەو لیرەشدا دەيھینمەو:

پیاویك (دە) لیرەي زېری بە خزمەتگوزارە كەي خۆي دا و فەرمانی دایین كە دەستێك جل و بەرگی لە باشترین پارچەي نایاب بۆ خۆي پێ بکړیت. (هەزار) لیرەي زېریشی بە خزمەتگوزاریكی تردا و لیستەيە كی بچوو كیشی دایە دەست كە پێداویستی يە كانی تێدا نووسرابوون و، پارە و لیستە كەي خستە ناو گێرفانی ئەم خزمەتگوزارەو و ناردی بۆ بازار. خزمەتگوزاری يە كەم بە (دە) لیرە كە دەستێك جل و بەرگی جوانی لە باشترین پارچەي نایاب بۆ خۆي كړی.

خزمەتگوزاری دووھەمیش چاوی لەوی تر كردد، هیندەش نەقام بوو، لیستە كەي نەخویندەو، بەلكو ھەر ھەزار لیرە كەي كرده دەستی فرۆشیار و داوای دەستێك جل و بەرگی پیاوانەي لێ كردد، ئەم فرۆشیارە پێ وێدانەش دەستێكی لە خراپترین جۆر بۆ ھەلێژارد. كاتێ ئەم خزمەتگوزارە بەدەختە بۆ لای گەورە كەي گەرايەو و لە بەردەمیدا راوہستا، گەورە كەي تابلیتی قسەي پێ وت و سەرزەنشتی كردد و بە توندیش سزای دا.

دیارە ئەو كەسەش كە خاوەنی نزمترین ھەست و وریایی بێت، دەزانیت خزمەتگوزاری دووھەم، كە ھەزار لیرە كەي دراین، بۆ ئەو نەنیررا ھەتالە بازار دەستێك بەرگ و پۆشاك بکړیت، بەلكو بۆ ئەو ي بازارگانی يە كی گرنگ بەو پارەيەو بەكات.

مرؤفیش وه هایه، که ئەم هه موو ئامپیره مه عنه وی و لایه نه ناسکه مرؤفانه بهی دراوه تنی، که ئە گهر هه ریه که یان له گه ل ئه وه ی له ئازه لدا به به راورد بکریت، دهرده که ویت سه د هینده ی هی ئازه له کان فراوانتر و درێژ خایه نترن. بۆ نمونه: له کوئی "چاو" ی مرؤف که هه موو پله کانی جوانی ده ناسیت و.. هه سستی "چه شتن" ی که تامی هه ریه که له خوارده مه نی به جیا جیا کان ده زانییت و لیکیان جیا ده کاته وه و.. "ژیری" یه که ی که ده پواته ناو کا کله ی راستی به کان و وردترین لایه نیانه وه و.. "دل" یشی که له شه وق و تاسه دایه بۆ هه موو جزرینکی به رزی و که مالتیک که بۆ مرؤف بشییت..

له کوئی ئەمانه ی مرؤف و هاوچه شنیان له گه ل ئامپیره ساده کانی ئازه لدا به راورد ده کرین، که ئەو په ری تا دوو پله یان سیان دهرده که ون و له وه زیاتر هه ست به شتی تر ناکهن؟ مه گهر ئەو ئەرک و فرمانه تاییه تی یانه ی که به ئەندامیک یان ئامپیرینکی تاییه تی ئازه لیکنی دیاری کراو به خشراره، چونکه ئەم ئامپیره کاری خۆی زۆر له مرؤف باشتر ده باته سه ره له و کارانه دا که به مرؤف نه سپیراون.

نهینیی و هۆی زۆری ئامپیره کانی مرؤف له وه دایه که له بهر ئەوه ی خاوه نی ژیری و بیر کردنه وه یه، ئەوا هه سته کانی ئاده میزاد هیز و، گه شه کردن و، دهر که وتن و، فراوانیی زۆر تر یان به ده ست هیناوه. ده بینیت له بهر ئەوه ی پێداویستی به کانی زۆر و جۆراو جۆرن، مه ودای جه مسه ربوونی هه سته کانی جیا وازن و، به و بۆ نه یه وه هه سته وه ره کانی زۆر جۆراو جۆرن. ئنجا له بهر ئەوه ش خاوه نی سروشتیکنی وه هایه گه لسی شتی تیدا جه م بووه، ئەوا مرؤف بووه به ته وه ره ی چه نلین هیوا و ئاوات و ئاره زووی زۆر و، چاوه پروانی چه نلین ئامانجی جۆراو جۆره.

ههروهها له بهر ئهوهی کارمه ندى و ئهرك و فهرمانبهرى به سروشتى به كانى گهلى زۆرن، ئهوا ئامیره كانى فراوانىيان به دهست هیناوه. ئنجا به هۆی ئهوش كه سروشته كه ی بى وینهیه و بۆ چه ندىن جوړى په سستش ئاماده كراوه، ئهوا توانایه كى پى به خشراره كه ده توانیت تۆوى "كاملى" له خۆیدا كۆ بكاتهوه!

له بهر ئه مانه، هه رگیز ناگونجى ئه م هه موو ئامیره زۆرانه، به م زۆرى و چرى به، ته نها بۆ به ده ستهینانى ئه م ژيانه فانى و كاتى به ی دنیا به مرۆف به خشرابن. به لكو ده بى ئامانجى سه ره كى ژيانى مرۆف بریتى بىت له ئه نجامدانى ئه و كارمه ندى و فهرمانبه رى يانه ی كه چه ندىن مه به ستى بى سنوورىان تىدايه و.. به ئه نجامدانى به ندايه تىشى بۆ خواى گه و ره ده سته و سانى و هه ژارى و كه مته ر خه مى خۆى به رامبه ر به خواى گه و ره رابگه یه نىت و.. به پروانینكى فراوان ته سبى حاتى بوونه و هه ران بۆ خواوه ند بى نىت و شایه تىشى له سه ر بدات و.. ئه و چا كه و به خششانه ی كه ميه ره بانى خواوه ند به خشيونى و ناروونى بىابى نىت، تاكو شو كرانه يان له سه ر پىشكه ش بكات و.. موعجى زاتى توانستى په ره ردگاریش له م به ديه نراوانه ی خوادا بى نىت، تاكو بى ريان لى بكاته وه و، به چاوى سه رسوورمان و په ند لى وه رگرتن بۆيان پروانىت.

ده سا ئه ی مرۆفى دنیا په رست و، شه يدای ژيانى له ناوچووى دنیا و، بى

ئاگا له نهینى: ﴿أحسن تقويم﴾!

گوئى له م پرووداوه ئه ندیشه یه رابگه ره، كه راستى ژيانى دنیا ده نوینىت و، پرووداویكه "سه عیدى كۆن" چاوى پى كه وت و گۆرپى به "سه عیدى نوئى" كه به م جوړه یه:

خۆم وەك مرقۇڭك دى كە لە سەفەر بووم و بۇ شوپىنىكى دوور پەوانە كرابووم و پىنگايە كى دوورودرئىزم لە بەربوو. گەورە كەشم شەست لىرەى زىپرى (هەر پۇژە و لىرەيەك) بۇ تەرخان كىردبووم. تا پۇژۇڭيان پۇشتمە ئوتىلىنكەوە كە مەلھای تىدا بوو، منىش "دە" لىرەم لەو كاتەدا پى بوو، ھەموو يانم لە يەك شەودا لەسەر مىزى قومار و لە پىناوى ناوبانگ دەست كەوتندا دۇراند، ئىتر بە دەستى بەتال مامەوە و ھىچ كەسابەتېكم بە پارە كەمەوە نە كرد، و ھىچىشم نەھىشتەوە تاكو پىداوېستى بە كانى ئەو جىنگايەمى پى داين بكەم كە بۇى دەپۆم. بە كورتى لەو چىژ و تامە نارەوايە جگە لە ئازار و تاوانى زۆر و زام و داخ و خەم و پەژارە ھىچى ترم لى پاشە كەوت نە كرد.

كاتى من لەم نائومىدى و خەفەتبارى و خەم خواردەدا دەتلامەوە، پىاوينكم لى پەيدا بوو، وتى:

- (ھەموو سەرمايە كەت لە دەست دا، ئىستا شايانى سزايەت. وا بە دەستى بەتالېش بەرەو ئەو شارەى نيازتە بۇى پىرۇيت پى دەگىرتەبەر. جا ئەگەر وريا و خاوەنى پىنايى دل بيت، ئەوا دەرگای تۇبە و پەشىمان بوونەوە ھىشتا دانەخراو، دەتوانىت بە نىوہى قازانجى ئەو پازدە لىرەيەى كە ماوتە كەسابەتى پىوہ بكەيت و، ھەندى لە پىداوېستى بە كانى ئەوېت بىرپىت).

كە لەمەدا پىاويژم بە "دەروون" م كرد، دەبىنم پازى نى بە.. پىاوە كە وتى: "كەواتە سى بە كى". نەفسم بەمەش پازى نەبوو. پىاوە كە وتى: "چوارىە كى". دەبىنم نەفسم نايەوئ لەو خووەى دووچارى بوو لەبەدات! پىاوە كە بە توورەپىيەوە پىشتى تىكردم و پۇشت.

پاشان كە تەماشام كرد، وەك بلىنى ھەموو شتىك گۇررا پىت و وەك خۇى نەماپىت، وا بوو لە بەرچاومدا!

خۆم لەناو شەمەندەفەر ئیکدا دی که بەو پەڕی توندی و بە پەلە لە تونیلێکی ناوزەویدا دەڕۆشت، لە سەر سوورماندا شەرزە بوو بووم. بەلام هیچ چارێکم نەبوو و نەمەتوانی نە بە لای راست نە بە لای چەپدا بڕۆم. سەیر لەو هەدا بوو لەم دیو و ئەو دیوی شەمەندەفەرە کەدا چەندین جۆر گۆلی ڕەنگین و جوان و سەرنج ڕاکێش و بەروبووم و میوهی بەتام دیار بوون. منیش وەکو مرۆفە دەبەنگە کان دەستم بۆ بردن تاکو هەندێ لەو گۆلانە بکەمەو و لەو میوه بەتامانەش شتێکم دەست بکەوێت. بەلام هیچم دەست نەکەوت، چونکە هەر ئەو هەندە دەستم پێیان گەیشت، دەرکە کانیا ن بە دەستماندا چەقین و دەستیان زامدار کردم و خوێنیان لێ هینا، شەمەندەفەرە کەش لە ڕەوتی توند و تیژی خۆی بە خێرای دەڕۆشت! بەم جۆرە، بێ ئەو هیچ سوودێکم دەست بکەوێت خۆم تووشی ئازار کرد.

فەرمانبەرێکی شەمەندەفەرە کە پێی وتم:

(پێنج قرووشم بدەرێ، تاکو ئەندازەیه کی باشت لەو گۆل و بەروبوومانە دەتەوین بۆ بکەمەو. خۆ تۆ بەم زامانەت چەندین هیندی ئەو هی که بەو پێنج قرووش دەست دەکەون زیانەت پێ دەگات. سەرەرای ئەو سزایەش که لەسەر ئەم کارەت دەیحیژیت، چونکە بێ ڕوخسەت وەرگرتن دەستت بۆ بردوون).

لەو کاتەدا سەری دنیا لێ هاتەوێهێک و بە تەواوی کەوتمە پەژارە و تەنگانەو. لە پەنجەرە کەو سەیرێکی لای پێشەووم کرد، تاکو بزانم کە هی ئەم تونیلە کۆتایی پێ دیت؟ دەبینم کۆتایی ئەو تونیلە چەند کون و کەلەبەر و پەنجەرە و چالێکن و، هەرێهێک لە نەفەرە کانی ئەو شەمەندەفەرە فرێ دەدرێنە ناویە کێک لەو کون و چالانەو! لە بەرامبەر خۆیشمەو چالێکم دی لە هەردوو سەرێهێو بەردی وەه "کیلی گۆر" دانرابوون. کە لە بەردە کانی

وردبوومهوه، دهبینم به پیتی گهوره ناوی "سهعید"یان لئی نووسرابوو! له ترس و بیم و سهرسوورماندا به دهنگی بهرز وتم: ئەی هاوار!!
 کوپر دهنگی ئەو پیاوهم هاتهوه گوئی که له دەرگای مهلهاکهدا
 ئامۆزگاریی زۆری کردم. گویم لئی بوو پئی وتم:
 - کوڕم! زیریت هاتهوه بهر؟ له مهستی بیدار بوویتهوه؟
 وتم:

- بەلێ، بەلام دواى ئەوهی که کار له کار ترزاو، هیچ هیژ و تواناو
 دهسته لاتینکم له دهستدا نهما.

وتی:

- تۆ به بکه و پشت به خوا بهسته.

وتم:

- وا کردم.

پاشان که بیدار بوومهوه، "سهعیدی کۆن"م لئی ون بوو، "سهعیدی
 نوئ"م له خوئمدا بینی!

له خوا داوا کارم ئەم رووداوه ئەندیشهیه بکات به مایهی خیر. وامن
 ههندیکی لیک دهدهمهوه بۆت، ئەوی تریشی خۆت لیکى بدهرهوه:

ئەو سهفهره، گهشتی مرۆفه که له جیهانی "رۆح"هوه دهست پنده کات و،
 به ناو پله کانی جیهانی رهحم و، پاشان لاوی و، پیری و، گۆر و، بهرزخدا
 دهروات و، بهرهو حهشر و سیرات و ههتاههتایی بهردهوام دهییت.

شهست لیره کهش تهمنی مرۆفه که شهست ساله. خۆ کاتی له تهمنی
 چل و پینج سالییدا ئەو رووداوه ئەندیشهیه م دی، هیچ بهلگهیه کم به دهستهوه
 نهبوو که ههتا تهمنی شهست سالی دهژیم، بهلام یه کیك له قوتایی یه
 دلسۆزه کانی قورئان پینمایی کردم بۆ ئەوهی که نیوهی ئەو تهمنه ی به
 ئەغلب ماومه و ده کاته پازده سال، له پیناوی دواڕۆژدا به کاری بهینم..

ئەو توتیلەش، سەبارەت بە من، شاری ئەستەمبوولە..
ئەو شەمەندەفەرەش: "کات"ە. ھەر سالیك وەك عەرەبانەپە کی ئەو
شەمەندەفەرە وایە.

ئەو توتیلە ژبانی دنیاپە.. گوول و میوہ در کاوی بە کانیش: لەزەتە نارەوا و
گالتە و گەپە حەرەمەکانن، کە تەنھا ئازاری بیر کردنەوہ لە نەمانیان دل و
دەررون زامدار و خویناوی دە کات..

واتای ئەو قسەپەیی خزمەتگوزاری ناو شەمەندەفەرە کەش کە وتی: "پینج
قرووشم بەدەری با باشترین شتیك کە دەتەوی بتدەمی" ئەو پە کە: ئەو تام و
چیژ و لەزەتەنەوی مرؤف لە رپی حەلالەوہ دەستی دە کەون، سەرور زیادن بۆ
گوزەران و حەوانەوہی و، پیوستی ئەو بە حەرەم ناهیلنەوہ.
ئەوانی تریش خۆت لیکیان بەدەرەوہ.

● سەرئنجی چوارەم:

مرؤف لەم گەردوونەدا وەك مندالیکی لاوازی نازدار و خۆشەویست
وایە، ئەو تالە دووتوی لاوازی بە کەیدا هیزیکی گەورە و، لە
کۆلەواری بە کەشیدا توانایە کی مەزنی هەپە! چونکە بەهۆی هیزی ئەو
لاوازی و توانای ئەو دەستەوسانی و کۆلەواری پەوہ، ئەم بوونەوہرانی
خراونەتە ژیر دەست و ھەموویانی بۆ ژیربار و ملکەچ کراون!

جا ئە گەر مرؤف ھەست بە لاوازی خۆی بکات و، بە زمان و کردار و
رەفتار لە پەرورەدگاری خۆی پارێتەوہ و، بە کۆلەواری خۆی بزانی و،
ھانا بۆ پەرورەدگاری بیات و، شوکرانە بژیی ئەو ھەش پشکەش بە خوا
بکات کە بوونەوہرانی بۆ ملکەچ و ژیربار کردوہ.. ئەوا بە ئامانجەکانی
دەگات و، ئاوات و مەبەستەکانی دینەدی، کە ئە گەر بە توانای ھەندەکی و

كەمى خۇي بوايە ھەرگىز نەيدەتوانى بەلكو بۆي مەيسەر نەدەبوو يەك لە سەدى ئەوەي دەست بکەوتايە كە لەو پرىيەو دەستى كەوت .

بەلام ھەندى جار مروف بە ھەلەدا دەچىت و، ئەوەي كە بەھۆي پارانەوەي (زمانى حال و پرفتار) دەستى كەوتون، بە ھى تواناي خۇي لە قەلەمیان دەدات! بۇ نمونە: ئەو ھىزەي كە لە لاوازیي جووچكى مريشكددا ھەيە، والە دايكە كەي دەكات كە لە گەل شىردا بچەنگىت و بەو چەشەنە پارىزگارىي ئەو جووچەلانەي بكات.. ھەروەھا ئەو ھىزەي كە لە لاوازیي يىچووي شىردايە، دايكە درندە كەي بۇ خۇي ژىربار دەخات و دەيكات بە خزمەتگوزارى خۇي، بە رادەيەك كە ئەم يىچووە ھەرچەند بچووك و لاوازە، كەچى ھەردەم تىرە، بەلام دايكە كەي بە برسىتى دەمىنئەتەو!

ئەم "ھىزەي" كە لە لاوازدايە جىي سەرنجدانە.. ئەو "مىھەربانى" يەش كە لە لاوازیيەو سەرجاوە دەگرىت و دەردە كەوئىت، شايانى تىپرامان و سەرسورپمانە!

جا ھەروەك مندالى نەرمونول و ناسكى خۆشەويست بەھۆي گريان و لاوازیيە كەيەو، بەزەيى و سۆزى كەسانى دەوروبەرى دەست دە كەوئىت و، بە مەرام و مەبەستە كانى دەگات و، زھىزان و پادشايانى بۇ ملكەچ دەبن و، لەم پرىيەو ھىندەي دەست دە كەوئىت كە ھەرگىز بە ھىزە كەمە كەي خۇي يەك لە ھەزارى ئەوەي دەست نەدە كەوت..

واتە لاوازیي و كۆلەوارىيە كەي ھۆي ئەوەن بەزەيى خەلكى بچوولتىن و پارىزگارىي لى بکەن، بە رادەيەك كە بە تەنھا پەنجەيە كى بچووكى، گەورە پياوان و مير و پادشايانى بۇ ملكەچ دەبن. خۇ ئەگەر ئەم مندالە نكولى لەو بەزەيە بكات و، ئەو پارىزگارىيەش بە تاوانبار دابىتت و، بە نەفامى و لەخۇبايى بوونەوە بلىت: "من بە ھىز و توانا و ويستى خۆم ئەو ھەموو مروفە

دهسته لاتنداره به توانایانهم ملکه چ کردوون". .. دیاره جگه له زلله لیدان شایانی هیچی تر ناییت..

ههروهك ئەم منداله لهم نمونهیهدا ئاوایه، مرۆفیش وهایه! چونکه ئەگەر مرۆف نکوولی له میهره بانێ و بهزهیی بهدییهنهری خۆی بکات و، تاوان بداته پال دانایی خوای گهوره و به وینهی قاروون ئەویش بلیت: ﴿إِنَّمَا أُوتِيَتْهُ عَلِي عِلْمٌ عِنْدِي﴾ (القصص: ٧٨). (واته: ئەم سهروهت و سامانهم بههۆی زانستیکی خۆمهوه دهست کهوتوه) ئەوا بێن گومان خۆی دوو چاری ئەشکهنج و ئازار دهکات. چونکه ئەو پله و پایه و دهسه لاتهی که مرۆف هیهتی و، ئەم پیشکهوتن و ئاسۆ شارستانیتی و ژیارهی ئەو، هی بهرزی و هیژی ده مقالی و زال بوونی خۆی نییه و، هیچ کام له مانه ئەو شتانهی دهست نهخستوون. بهلکو له بهر لاوازی و کۆلهواری و ههزاری و دهستکورتیی مرۆفه که یارمهتی دراوه و چاکهی له گهڵدا کراوه و ههموو ئەمانه ی پێ بهخشراره و ریزی لێ گیراوه.. ههروهها هۆی ئەو دهسته لاتهی که هیهتی ههراگیز ئەو هیژ و زانیاری یه نییه که له توانایدا هیه، بهلکو تهنها میهره بانێ و دانایی خوای پهروهرد گاره که ئەم ههموو شتانهی بۆ ژێر بار خستوووه و به دهستی مرۆفی سپاردوووه.

بهلێ، ئەو مرۆفه ی که له بهردهم دوو پیشکیکی کوپر و مارینکی بێ پیندا دهسته پاچه بیته، ههراگیز خاوهنی ئەو توانایه نییه که له کرینکی بچووک بهرگی ئاوریشمی بکاته بهر و، له میروویه کی ژه هراویش ههنگوینی دهرخوارد بدات! بهلکو تهنها ئەنجامی لاوازی یه کهتی که خوای میهره بان و پهروهرد گاری بهخشنده، ئەوانه ی بۆ گوپرایه ل کردوون!

ئهی کاکێ مرۆف! مادهم راستی بهم جۆره یه.. ئەوا واز له خۆریستی و له خۆبایی بوون بهینه و، له بهردهم دهراگای خواستهیی خوای گهوره دا

کۆلەواری و دەستەوسانی و لاوازیت بە زمانی داوا و پارانەوہ پرابگەینە و، بە زمانی نزا و لالانەوہش ھەژاری و دەستکورتیت ئاشکرا بکە و، دەری بپرە کە بەندەبەکی راستەقینەیی بێگەردی خواى گەورەیت و، بڵێ: ﴿حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ﴾ و، ئیتر بۆ خۆت بە پلەکانی سەر بەرزیدا سەر بکەوہ!

ھەر گیز نەئیت: (من چیم و بایەخم چی یە، تالە لایەن خواوہندی داناوہ بە تاییەتی بە مە بەست و چاودێریی خۆی ئەم گەردوونەم بۆ ژیربار بخریت و، پاشان داواى شوکرانەبۆیری یەکی گشتیم لێ بکریت)؟! نەخیر ھەر گیز وا نەئیت. چونکە ھەر چەند بە گوێرەى دەروونی خۆت و شیوہی پراوەتیت وەك "نەبوو" ایت، بەلام بەپێی پلە و فەرمانبەریی ژیانەت سەیر کەریکی وریات و دەروانیتە ئەم بەدیھاتووہ مەزنانە و.. زمانیکی گۆیای پەوانیت کە بە ناوی ئەم ھەموو بوونەوہرە پەر لە دانایانەوہ دەدوویت و.. خوینەریکی وریای ئەم کتیبەى گەردوون و جیھانیت و.. سەرپەرشتیکاریکی بیر کەرەوہى ئەم بوونەوہرە تەسبیحات گوزارەیت و، لە حوکمی مامۆستایەکی شارەزا و ئەندازیاریکی بەرپزەدایت بۆ ئەم ھەموو بەدیھینراوانەى کە خەریکی بەندایەتین و سەریان لە سوژدەدایە.

بەئێ، ئەى کاکى مرۆف! تۆ لە پراوانگەى جەستەى پووہ کى و دەروونی نازەلیتەوہ، لەناو شەپۆلەکانى ئەم بوونەوہرە زۆر و سەرسوورھینەراندە، بەشیکى بچووک و کەم و بێ نرخ و بەدیھینراویکی ھەژار و زیندەوہریکی لاوازیت.. بەلام لەو پووہى کە مەرفایەتییە کەت بە پەرورەدى ئیسلامی تەواو بوویت و، بە پراوانکیی ئیمان - کە پراوانکیی خۆشەویستیی خواى تێدایە - پراوان بوویتەوہ، لەم بەندایەتییە تەدا پادشایت و، لەم ھەندەکی بوونەتەدا ھەمەکییت و، لەم بچووکی بەتەدا جیھانیکى فراوانیت و، لە گەل کەم نرخیتەدا پلەبەکی بەرزت ھەبە، چونکە تەنھا تۆ سەرپەرشتیکارى

(خاوهن بینایی پروونی) ئەم بازنه فراوانەى بوونەوەرانیست که لە بەرچاودایە، بە پراڤەیهك که دەتوانیت بلیت:

(پەرەدگاری میهره بانم ئەم دنیاىەى بۆ کردووم بە مەلبەند و، مانگ و پوژ بە چرا و پرووناکی و، بەهار بە چەپکێ گۆلی دلپەینی جوان و، هاوینیش بە سفره و خوانیکی پەر لە ناز و نەعمەت و، ئازەلێشى بۆ کردووم بە خزمەتگوزاری بەردەست و، پووە کیش بە جوانی و ئارایشتی ناومالم).
پوختهی قسە کان ئەو هیه که:

ئە گەر گوێپراپەلی نەفس و شەیتان بیست، ئەوا دە کەوتە خوارەو و دادەبەزیتە نزمترین پلەو، بەلام ئە گەر گوێ بۆ حق و قورئان رابگریت، ئەوا بەرەو بالاترین پلەى بلندی بەرز دەبیتەو و، دەبیست بە جوانترین بوونەوهری رێنکراو (أحسن تقویم) ی ئەم گەردوونە.

● سەرئنجی پێنجەم:

مرؤف وە کو میوان و کارمەندیك نیراوەتە دنیا و، لێهاتوویی و بەهرەى زۆر گرنگی دراوەتی و، لەبەر ئەمەش چەندین ئەرك و کارمەندی گەورە و گرنگی پێ سپیراوە.

جا بۆ ئەو هەى مرؤف کارەکانی ئەنجام بدات و، بۆ ئەو ئامانج و کارمەندیە گەورانە تیبکۆشیت، شەوقی بۆ کرداری چاک و، هەرەشەى سامناکی لەسەر کرداری نابەجێ بۆ دانراوە.

والیبرەدا و لە پیناوی هەست کردن و تینگەیشن لە نەینیی: "أحسن تقویم"، کارمەندی بەکانی مرؤف و بناغەکانی بەندایەتی، که لە جینگایە کی تردا بە درێژی لییان دواين، بە کورتی باس دە کەین و، دەلین:

دواى ئەو هەى که مرؤف دێتە ئەم جیهانە، دوو لایەنی بەندایەتی و پەرستن هەن دەبێ ئەنجامیان بدات:

لايهنى يه كه م: پهرستن و تيفكرينى ناديار.

لايهنى دووهم: پهرستن و پارانهوى ناماده و پروبه پروو.

لايهنى يه كه م: برىتى يه له وهى كه له رنى گوپراهلى يه وه تهو دهسته لاتدارى يهى خواوند بسه لى نيت كه له گهردوندا ديار و تاشكرايه و، به سهرسوورپمان و ريز ليگرته وه سهيرى كه مال و جوانى يه كانى پهروه دگار بكات..

پاشان په ند و دهرس و ناموژگارى له نه خش و نيگاره ناوازه كانى ناوه جوان و بيگه رده كانى خواوند و هر بگريت و رايان بگه يه نيت و بلاويان بکاته وه..

پاشان گه وه هر و مرواريسى ناوه پهروه دگارى يه كان - كه هه ريه كه يان گه بنجيه يه كى نهينى و معنه وين - به ته رازوى هه ست و ئيدراك و بينايى دهروون ليك بداته وه و، به پروونا كى: ريزليتان و گوره يى و ميه ره بانى، كه له دله وه دين، هه لى ان بسه نگينيت..

پاشان له كاتى خويندنه وهى په ره كانى تاسمان و زهوى و لاپه ره كانى بوونه وه راندا، كه نووسراوانى قه له مى توانستى خواوندن، به ريزليتان و سهرسوورپمانه وه لى ان راي نيت..

پاشان كه بؤ جوانى بوونه وه ران و به ديه پنه راوه ناسكوژه و جوانه كانى بوونه وه ران ده پروانيت، به لايه وه جوان بن و، نرخى شياويان له وه سهير كرده دا بؤ دابنيت و، هه ز بكات به ديه پنه رى جوانى تهو بوونه وه رانه بناسيت و، به په روزه وه هه ولى ته وه بدات كه بگاته پله ي حوزووو و خزمه ت به ديه پنه رى خواون كه مال و، ناوړليدانه وهى پهروه دگار به دهه ست بهينيت.

لایەنی دوو هەم: بریتی بە لە پلەیی حوزوور و ئەو گفتوگۆیەکی کە لە شۆینەوار جێ دەستەو دەروات بۆ کاریگەر و بەدیھێنەر..

دەبینی: بەدیھێنەریکی مەزن دەپەوی لە رێی موعجیزاتی بەدیھێنەرانی هەو، خۆی بناسینی. ئەمیش بەرامبەر بەو، ئیمانی بێ دەھێنیت و دەبناست..

پاشان دەبینی: پەرورەدگارێکی میھرەبان دەپەویت بە بەروبوومە شیرینەکانی میھرەبانی بە کە، خۆی لە لا خۆشەویست بکات. ئەمیش لە بەرامبەر بەو، بە خۆشەویستی و بەندایەتی بێگەرد و پاک خۆی لای ئەو خۆشەویست دەکات..

پاشان دەبینی: بەخشنەویەکی سەخاوەتمەند، لە تام و لەزەتی نەعمەتی ماددی و مەعنەویدا نوقمی دەکات. ئەمیش بەرامبەر بەو، بە کردار و حال و گوفتار، تەنانت گەر بۆی بکریت بە گشت هەست و ئامێرەکانیشی، سوپاسگوزاری و شوکرانەبۆری پێشکەش دەکات..

پاشان دەبینی: خواوەندیکی جوان و مەزن لە ئاوی ئەم بوونەوەراندەدا گەورەیی جوانیی خۆی، بە جۆریکی سەرنج ڕاکێش، دەر دەخات. ئەمیش لە بەرامبەر هەموو ئەوانەو "الله اکبر.. سبحان الله" دووپات دەکاتەو، بێ هیچ بیزاربوونیک و، بەو پەری رێز و سەر سوورمان و، بە خۆشەویستی بە کێ توواوەی ناو خۆنەویستی، سوژدەیی بۆ دەبات..

پاشان دەبینی: دەولەتمەندیکی رەھا سامانە بێ کۆتایی و گەنجینە نەپراوە کانی خۆی بەو پەری سەخاوەتمەندی دەخاتە روو. ئەمیش بەرامبەر بەو، بەو پەری هەژاری و بە کەمالتی رێز و ستایش، داخواری و داواکاری بە کانی خۆی پێشکەش دەکات..

پاشان دەبینی: ئەو بەدیھێنەرە شکۆمەندە زەوییی کردوو بە پیشانگایەکی سەیری بەدیھێنەرە سەر سوورھینەر و نایابە کانی خۆی. ئەمیش لە بەرامبەر ئەو، کە بۆ ئەو پیشانگایە دەروانیت بە لایەو جوان دەیت و

"ما شاء الله" ده کات و، پړيز و نرخي شاياني خوږيان دهداتي و، "بارك الله" ده لیت و، به "سبحان الله" کردن سهر سوور پرماني خوږی دهر ده خات و، به "الله اکبر" وتنیش پړيز و گوره یی خواوه نندی به دپهینه ریان دهر ده پړیت..

پاشان ده بینیت: خوایه کی تاکی ته نیا موری په کتابی، که به هیچ که سیڼک لاسایی ناکړیته وه، له هه موو بوونه وهر ان دهدات و نیشانه ی په کتابی به دپهینه ریان له سهر دهنه خشینیت و ئالای "یه کتابی" له سهر هه موو ئاسو کانی جیهان هه لده کات و، به ممش په روه ردگار تیتی خوږی راده گه یه نیت. نه میش له به رامبر هه موو ئه وانه، ته سدیق و ئیمان و یه کتاپه رستی و ملکه چی و شایه تمان و به ندایه تی، راده گه یه نیت.

مرؤف، بهم جوړه په رستن و بیر کور دهنه وانه، ده بیت به "مرؤفی راسته قینه" و، دهری ده خات که له جوانترین و پیکترین شیوه و باشترین نرخ و به هادایه و، به بونه ی پست و به ره که تی ئیمان هه، شایانی هه لگر تنی ئه مانه تی گه وره و جینشینی ده ستپاکی سهر زه وی ده بیت.

ده سا ئه ی ئه و مرؤفه بی ئاگایه ی که له: "احسن تقویم" دا به دی هینراوه، به لام له بهر سهره رویی و ویستی به دی خوږی، به ره و "اسفل سافلین" بهر ده بیته و! به باشی گویم لسی رابگره و، سهیری ئه و دوو تابلوی به که که له مه قامی دوو هه می "وته ی حه فده هه م" دا نوو سراون. تاکو به چاوی خوږت بینیت که چوږن منیش وه که تو دنیا م خوږش و شیرین ده هاته بهر چاو، کاتی که له مهستی و بی ئاگایی لاییدا بروم. به لام کاتی له بهر به یانی پیریدا له مهستی لای بیدار بوومه وه، ئه و پروه ی دنیا که پروی له دواړو ژنی په و من به جوانم ده زانی، بینیم پرویه کی تابلوی ناشیرینه. جا بو ئه وه ی مه و دای جوانی ئه و پروه ی دنیا بینیت که پروی له دواړو ژه، ئه و سهری ئه و دوو تابلوی به که له کتیبی (وته کان) دا.

تابلوی به کهم: دنیای "بنی ناگیان" پیشان ددهات. من بنی نهوهی تبایدا مهست بیم، بینیم نه دنیایه له دنیای گومرایان ده چیت، که پهرده کانی "بنی ناگایی" به تهواوی دایوشیون.

تابلوی دووهم: ناماژه بز راستی دنیای "نههلی هیدایهت" و خاوهنی دلانی دلتیا ده کات.

هیچ دهستکاری به کی نهو دوو تابلویهم نه کرد. به لکوله پیشدا چون بوون هر بهو جزوره هیشتمنهوه. خو هر چه ندهش له شیعر ده چن، به لام شیعر نین.

﴿سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾.

﴿رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي • وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي • وَاخْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي • يَفْقَهُوا قَوْلِي﴾.

اللهم صل على الذات المحمدية اللطيفة الأحمدية، شمس سماء الأسرار، ومظهر الأنوار ومركز مدار الجلال، وقطب فلك الجمال. اللهم بسره لديك، وبسيره إليك، آمين خوفي، وأقل عثرتي، وأذهب حزني وحرصتي، وكن لي، وخذني إليك مني، وارزقني الفناء عني، ولا تجعلني مفتوناً بنفسي، محجوباً بحسي، واكشف لي عن كل سر مكتوم. يا حي يا قيوم، يا حي يا قيوم، يا حي يا قيوم. وارحمي وارحم رفقائي، وارحم أهل الإيمان والقرآن. آمين يا أرحم الراحمين ويا أكرم الأكرمين.

﴿وَأخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾.

دوو تابلۆ

(بیست و پینج سال پینش ئیستا و^(۱) لهو کاته‌دا که له نهسته‌میوون له‌سه‌ر گردی "یوشه‌خ"ی لیواری بسفۆردا بریاری تهرکی دنیام دا، چهند هاوه‌لیکی نازیز هاتن بۆ لام تا‌کو لهو بریاره‌م په‌شیمانم بکه‌نوه و بۆ حاله‌ت و باری یه‌که‌م جارم بمگیرنه‌وه! منیش پینم وتن: لیم‌گه‌رین هه‌تا سه‌ینیی با ئیستیخاره‌یه‌کی په‌روه‌ردگارم بکه‌م! بۆ به‌یانی ئەم دوو تابلۆیه‌ی خواره‌وه بۆ دلتم هاتن، که هه‌رچه‌ند به‌ شیوه و رو‌خسار له‌ شیع‌ر ده‌چن، به‌لام شیع‌ر نین. هه‌ر به‌و شیوازه‌ش هیشتمنه‌وه که هاتنه‌ دل‌مه‌وه و له‌به‌ر ئەو خاتره‌ پیرۆزه‌ قه‌له‌مم تی نه‌بردن. پاشان له‌ کۆتایی وته‌ی بیست و سێ‌هه‌مدا دانران و، له‌به‌ر گونجایی ئەم پله و مه‌قامه‌ش هه‌ترانه‌ ئیره‌)

تابلۆی یه‌که‌م

(که‌ وینه‌ی راستیی دنیا‌یه‌ له‌ نیگای بینینی گو‌م‌ر‌ایانه‌وه)

بۆ‌لای دنیا بانگم مه‌که‌! من خۆم هاتم و به‌دی و بێ‌که‌لکیی ئەوم‌دی..
چونکه‌ له‌به‌ر ئەوه‌ی "بێ‌ئاگایی" تیا‌یدا بوو به‌ په‌رده و نووری "حه‌ق"ی دا‌پۆشی، ئەوا:

سه‌رجه‌می بوونه‌وه‌راتم به: "فانی" و "زیان‌به‌خش" هاته‌ پینش‌چاو.
گه‌ر ده‌لییت: "بوون". ده‌لیم: به‌لێ، ئەو به‌رگه‌شم پۆشی، به‌لام گه‌لێ
گیرو‌گرتی "نه‌بوون"م له‌و پیناوه‌دا هاته‌رێ!

---

(۱) واته‌ سالی ۱۹۲۲.ز. (وه‌رگیر)

گەر دەلایت: "ژیان". دەلایم: تامی ئەویشم نۆشی، بەلام گیرۆدە ی گەلێ
 سزا و ئازاری سەختی ژیان بووم.. چونکە لەم ژیانەدا:
 "مانەو" ی مرۆف بۆ ئەو بەلایە..
 "زیری" سزایە و "تەمەن" هەواپە..
 "کەمال" فەنایە و.. "کردار" ڕیایە!
 تەنانت نۆشی ئاوات و هیواکانی ئەم ژیانە هەر خۆیان دەبن بە نیشی
 ئازار و ئەشکەنجەکانی!
 "بەیهك شادبوون" یش خودی نەمانە
 ئەو هی که دەردە توپیت دەرمانە!
 ڕووناکی یەکانی ئەم جۆرە ژین و بیر کردنەو هیش تاریکستانیکی ڕەش و
 چڕ بۆ مرۆف فەراھەم دەهینن و خۆشەویستانی ش لەم ڕوانگەپەدا بە وینە ی
 "هەتیوان" ی بێ نەوالە پێش چاودا دەنوینن..
 ئەو "دەنگانە" ش که دینە گوێی مرۆف تیکرا هەوالی دلتەزینی جودایی و
 لیکدا برانیان پێیە و، "زیندووان" یش وەك مردووی بێ گیان دەردە کەون.
 سەرتاپای "زانستەکان" ی ئەم جۆرە ژیان و دنیا، و هەم و ئەندیشە ی بێ
 بناغەن و.. هەزاران دەرد و زام و بيماریش لە توپی "دانستەکان" یدا حەشار
 دراوان..
 "تام و چێژەکان" یشی سەرتاپا دەرد و ئازارن و.. هەزاران جۆری
 "نەبوون" یش لە دوو توپی تەنها یەك "بوون" دا خۆیان مەلا س داو.
 ئەگەر دەشلیت: ئەدی ئەی "خۆشەویست" ؟!
 دەلایم: بەلێ، "خۆشەویست" یشم دۆزی پەو، بەلام سەد ئاخ لە دەست
 جودایی، که چەندە ئازاری سەخت دەرخواردی مرۆف دەدات!

تابلۆی دووههم

(که وینهیه که ئاماژه بو پرستی دنیا ده کات به لای پریره وانی ریئی
هیدایه ته وه)

هر ئه وه ندهی پهردهی "بنی ئاگایی" له بهر چاودا لاجوو، به ئاشکرا
نووری "حەق" م بینی و، ده رکهوت که:
"بوون" به تگه ی زاتی ئه وه .. "ژیان" یش ئاوینهیه که "حەق" ی تیدا
ده دره وشیته وه ..

"زیری" ش کلیلی گه نچینه که به .. "نه مان" یش ده رگای "مانه وه" یه!
بریسکه ی "که مال" کوژایه وه .. به لام خوۆری "جه مال" له و ئاسۆیه وه
هه لته ات!
ئیتز دوای ئه وه:

"نه مان" بوو به خودی "به یه که شادبوون" .. "نازار" یش تام و چیژی
خۆش و به له زه تی به ره هم هینا.
بینیم که "ته من" هر خودی کرداره کانی مرۆفه و، تا "ئه به د" یش ئه و
ته مه نه دریتز خایه ن و به رده و امه ..

"ناریکی" یش توپکلی سهر رووی "رووناکی" یه .. ژیا نی پرسته قینه ش له
"مردن" دایه!

"شتان" م به هاوده م و دلده ره وه و هاو پراز هاتنه پیش چاو ..
"ده نگه کان" یشم به زیکر و یادی خوا ی گه وره هاته بهر گوئی، چونکه
سهر جه می بوونه وهران سهر گهر می زیکر و ته سییحن.

بۆم دەر کەوت کە:

"هەژاری" گەنجینهی "دەولەمەندی" یە و.. "هیز" یش لە دوو توپیی "بئ" دەستەلاتی" و کۆلەوار یدایە!

گەر خوای گەرەت دۆزی یەو، هەموو شتێک دەبێت بە هی تۆ. بەتێ، گەر تۆ بەندەیی خاوەنی ئەو مولکانە بیت، ئەوا سەر جەمی مولکە کانی ئەو دەبن بە مولکی تۆ! دەنا گەر بەندەیی دەروونی خۆت بیت و لە نەفست پرازی بیت، ئەوا بئ گومان گرفتاری گەلی بەلای بئ ژمارە دەبیت و، سزای چەندین تازاری بئ سنووریش دەچێژیت.

بەلام گەر بەندەیی راستەقینەیی خوای گەرە بیت و، بە راستی ئیمانێ بئ هینا، ئەوا فەرموو خاوەنی و بێگەردی یە کی بئ سنوور ببینە و تامی بەختەو هەری یە کی لە ژمارە بەدەر بنۆشە و بە دەستی بەینە.

پیرستی بابتہ کان

بابہت

لاپہرہ

مرؤف و ئیمان

(لہ دوو باس پینکھاتوہ)

(باسی یہ کمہم)

(جوانی و سووودہ کانی "ئیمان" بؤ مرؤف)
پروونی دہ کاتہوہ کہ "ئیمان" بلندی و،
پرووناکسی و، ہیژ، بہ مرؤف دہ بہ خشیت و،
دہیکاتہ پادشای بوونہوران و، بہہای نزاو

پارآنہوہ دہ سہلینتی ۲۳-۵

(باسی دووہمہم)

بہختہوہری و بہدبہختیی مرؤف و پروونکردنہوہی
ئہوہش کہ چؤن "ئیمان" مرؤف دہ کات بہ مرؤفی

راستہقینہ ۵۲-۲۴

(دوو تابلؤ)

تابلؤی یہ کمہم:

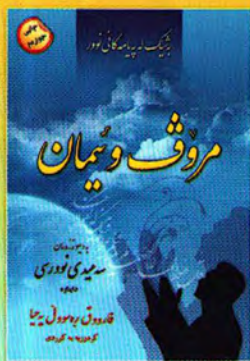
پاستیی دنیا لہ نیگای گومرپایانہوہ ۵۴-۵۳

تابلؤی دووہمہم:

پاستیی دنیا لای رپڑہوانی پئی ہیدایہت ۵۶-۵۵

پوختہیہک لہ ژیانی دانہر: ۵۹-۵۷

تہ گہر دہ تہوی تہیگہیت لہوی کہ تہنہا (تیمان):

❁ پلہی ہمرہ بہرزی نیوان بہدہیتراوان بہ نادہمیزاد
دہ بہ خشیت..

❁ لہ پیش چاوی مرؤفدا "بوونہوران" بہ رووناکہ پیشان
دہدات و، بہ نہینیبہ کی واتای: ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ﴾ ناشای دہکات..

❁ ہیزیکی راستہقینہی تہوتوی دہداتی کہ بتوانی بہرامبہر
"کارہساتہکان" رابوہستی و لہ "تہنگانہکان" رزگاری بیی..
❁ چوں "کہسایہتبی تیمانی" ی تاک و کومہل بنیات دہتیت..
❁ لہ ریی "نزا" و "بہندایہتی" یہوہ گہنجینہی "میہرہبانیبی
خوای گہورہ" بہ مرؤفہکان دہناسیتہی..

بو تہیگہیشتن لہمانہ و گہلی باسی تری ہاوشیوہیان، فہرمو و
"تہم پہیامہ" بخوینہرہوہ.